Oude Leielaan 85 (gemeente MENEN)

Een Archeologienota

Auteur:
Jeroen Vermeersch (veldwerkleider)

Autorisatie:
X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

Colofon

VEC Nota 266

Oude Leielaan 85, Menen

Vlaams Erfgoed Centrum bvba
Auteur: Jeroen Vermeersch

In opdracht van: Vertrouwelijk

Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bvba, Sint-Michiels, Brugge, november '17
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bvba.

Vlaams Erfgoed Centrum bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

ISSN 2506-7486

Vlaams Erfgoed Centrum
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels, Brugge
Tel + 32 (0)16 39 47 96
info@vlaamserfgoedcentrum.be
www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1 Verslag van resultaten van het bureauonderzoek 5
1.1 Beschrijvend gedeelte 5
1.1.1 Administratieve gegevens 6
1.1.2 Archeologische voorkennis 8
1.1.3 Huidig gebruik 9
1.1.4 Beschrijving van de geplande werken 9
1.1.5 Juridisch kader 12
1.1.6 Doelstelling en vraagstelling 13
1.2 Assessmentrapport 14
1.2.1 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden 14
1.2.2 Beschrijving van bekende archeologische waarden 20
1.2.3 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden 25
1.2.4 Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie 37
1.2.5 Samenvatting 38
Literatuur 39
Geraadpleegde websites 39
Lijst van afbeeldingen en tabellen 39

Bijlage 1 Plannenlijst
Bijlage 2 Fotolijst

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

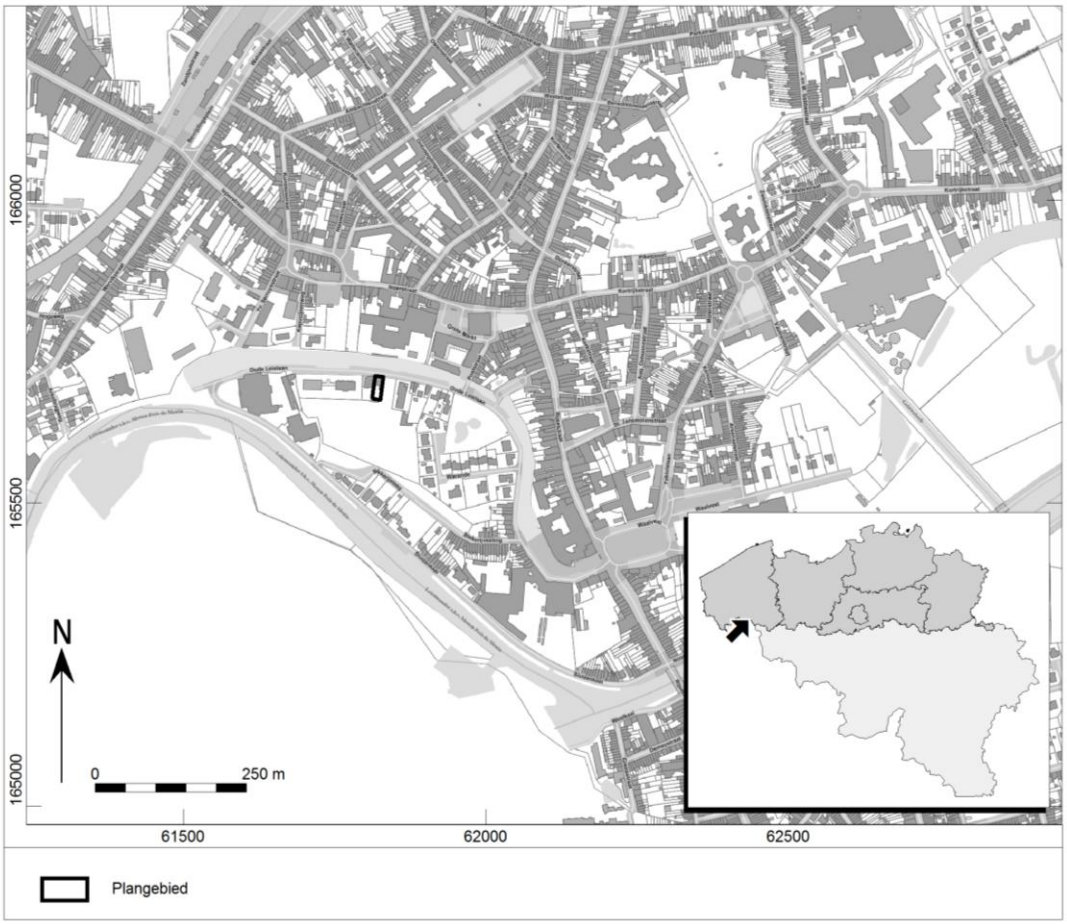
Periode	Tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19e E - heden
Nieuwe tijd:		16e E - 18e E na Chr.
Middeleeuwen:		5e E - 15e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13e E - 15e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10e E - 12e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8e E - 9e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6e E - 8e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5e E - 6e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. - 402 na Chr.
IJzertijd:		800 - 57 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 57 voor Chr.	
Midden-IJzertijd	475/450 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 - 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 - 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 - 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 - 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		ca. 9500 - 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen

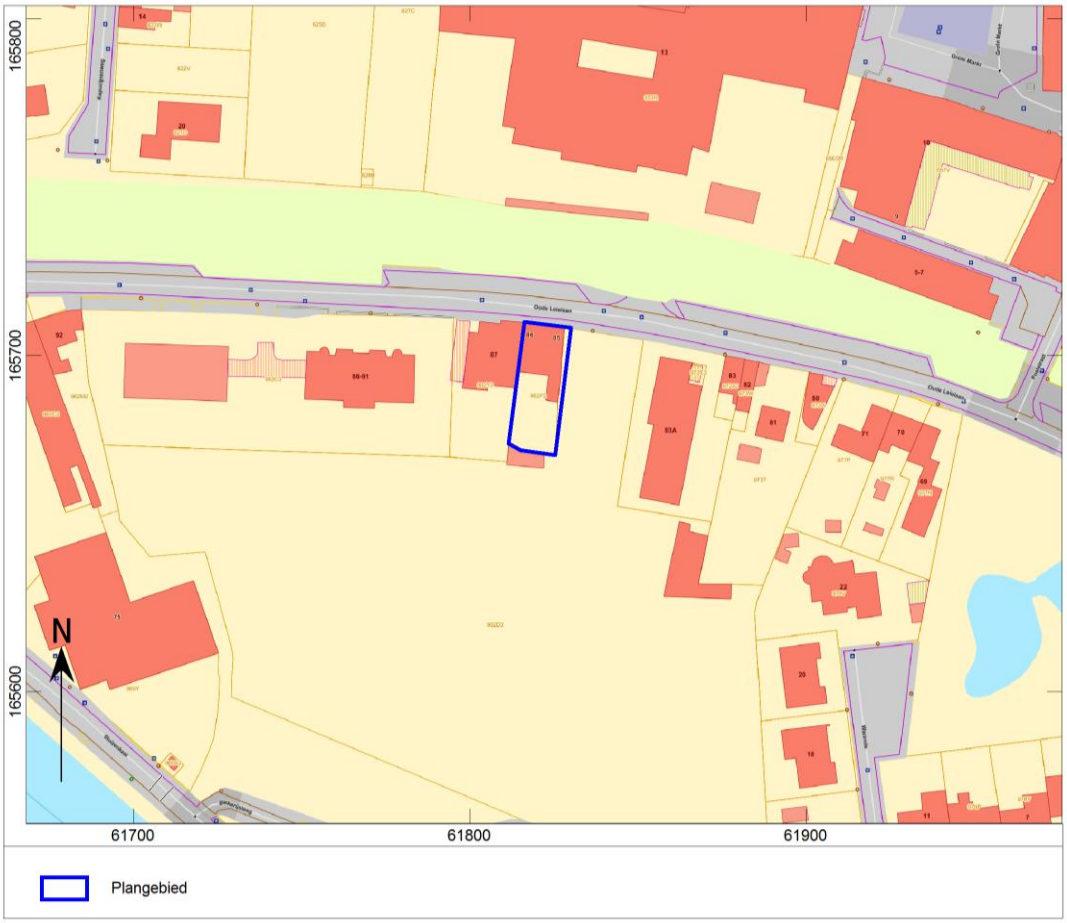
1 Verslag van resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in september 2017 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Oude Leielaan 85 te Menen (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen werken om een nieuwbouw appartement met garageboxen te bouwen.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

1.1.1 Administratieve gegevens

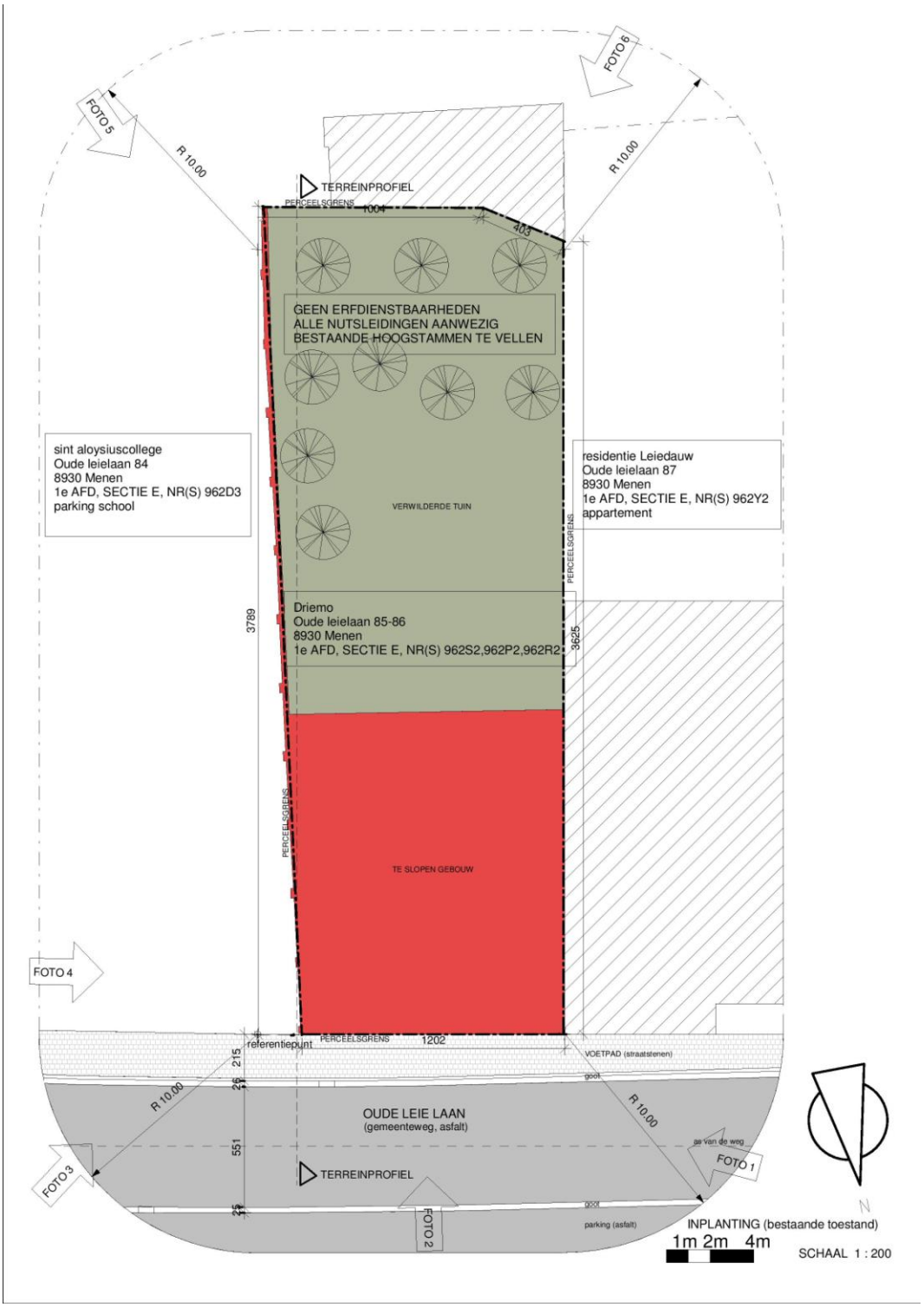
Uitgevoerde fasen binnen archeologienota:	Bureauonderzoek
Aanleiding:	Bouw appartement en garageboxen
Locatie:	Oude Leielaan 85
Plaats:	Menen
Gemeente:	Menen
Provincie:	West-Vlaanderen
Kadastrale gegevens:	Menen 1ste afdeling sectie E, 962S2; 962R2 en 962P2.
Diepte bodemverstoring	300 cm –mv
Oppervlakte plangebied	488 m^2
Coördinaten (*bounding box; Lambertcoördinaten (EPSG:31370)*	61.816 / 165.709 61.828 / 165.708 61.825 / 165.670 61.811 / 165.673
Projectcode	2017I198

VEC-projectcode:	4190830 (bureauonderzoek)
Auteur:	Jeroen Vermeersch (bureauonderzoek, veldwerkleider)
Autorisatie:[1]	X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)
Begindatum onderzoek:	12 september 2017
Einddatum onderzoek:	20 september 2017
Beheer en plaats documentatie:	Vlaams Erfgoed Centrum Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels, Brugge
Relevante thesaurustermen:	Cultuurlagen, bureauonderzoek, cartografisch onderzoek

In het onderzoeksgebied zijn de volgende verstoorde zones vastgesteld:

Het bebouwde gedeelte (woonhuis) is gefundeerd. Dit oppervlak zal gezorgd hebben voor bodemverstoring. De diepte van de fundering is echter onbekend. De bomen in de tuin zullen eveneens voor verstoring van de bodem gezorgd hebben.

[1] Xander Alma is een werknemer bij ADC ArcheoProjecten BV. ADC ArcheoProjecten voert onderzoek in onderaanneming uit voor het Vlaams Erfgoed Centrum.

Afb. 3. Locatiekaart van het plangebied met locaties van de vermoedelijk verstoorde zones.

1.1.2 Archeologische voorkennis

Binnen het plangebied zijn nog geen archeologische meldingen gekend. In de nabije omgeving wel. Deze zullen in een verder hoofdstuk besproken worden.
Het plangebied is wel gelegen in de vastgestelde archeologische zone ‘Historische stadskern van Menen’. Ook dit zal verder in de archeologienota besproken worden.

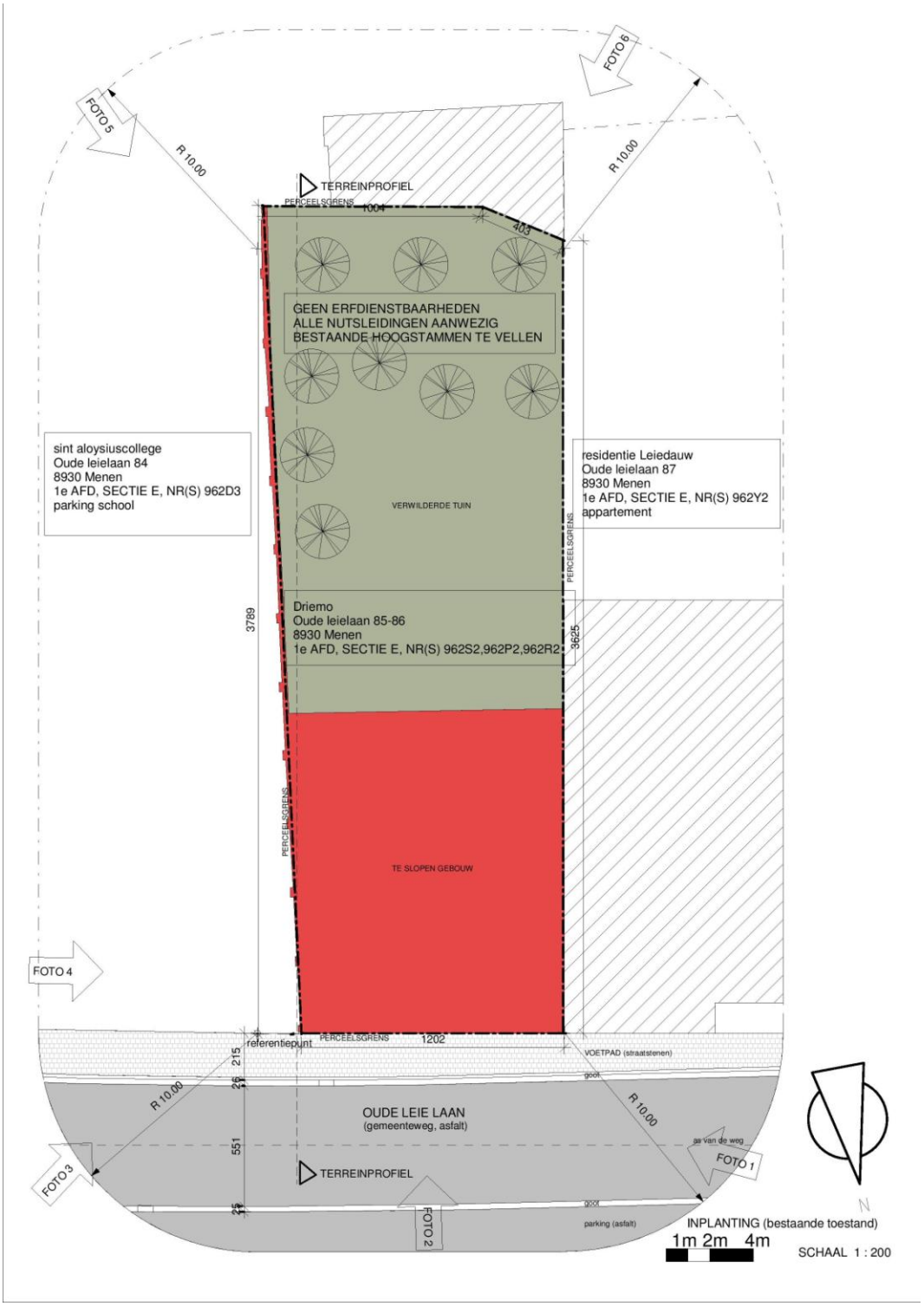
1.1.3 Huidig gebruik

Het plangebied is momenteel in gebruik als woonhuis met tuin. Het is gelegen aan de Oude Leielaan 85 te Menen.
Het terrein, gelegen op een hoogte van 13,2 m +TAW, heeft een totale oppervlakte van 488 m². De bebouwing heeft een oppervlakte van 211m²
Het huis is gefundeerd, al is de wijze, de diepte en de oppervlakte van de funderingen niet gekend. De woning is deels onderkelderd. De oppervlakte hiervan is beperkt maar is niet precies bekend. De aanzet van de kelder zit op 3 meter diepte.

De rest van het terrein is momenteel een (verwilderde) tuin met een oppervlakte van 271 m² waarin negen hoogstammen staan.

1.1.4 Beschrijving van de geplande werken

In het plangebied zal een nieuwbouw appartement met bijhorende garageboxen worden gebouwd.
Hiervoor wordt de huidige woning afgebroken en zullen ook de bomen in de tuin worden gerooid worden (afb. 4).

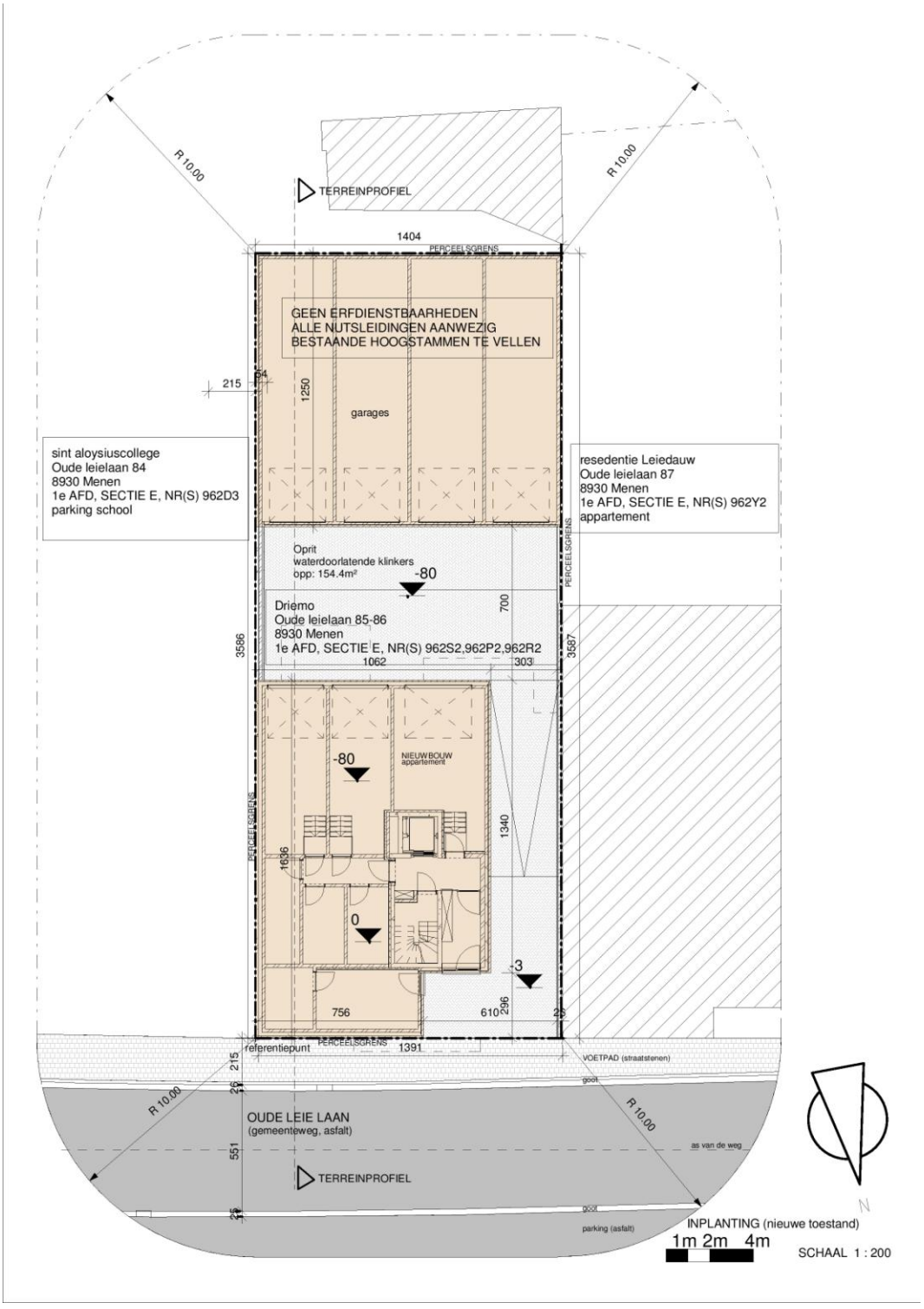

Afb. 4. Het plangebied met aanduiding van de huidige situatie.

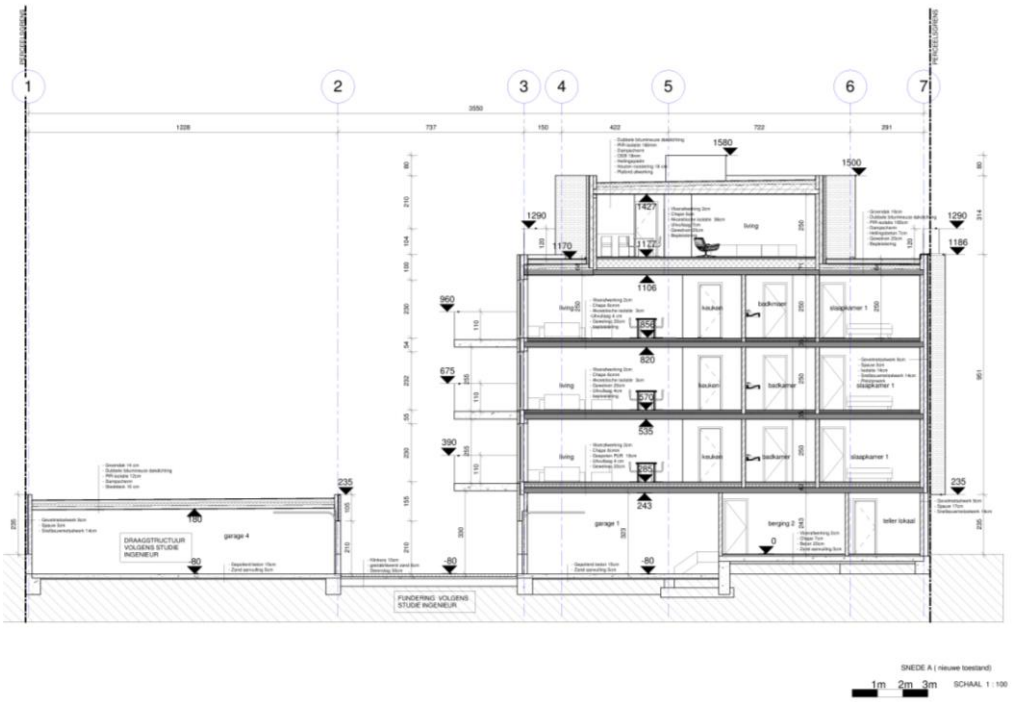
De vier garageboxen zullen een oppervlakte hebben van 175 m². De fundering zal bestaan uit betonplaat met een dikte van 20 centimeter. De verstoring zal op 1,1 meter onder het maaiveld aangelegd worden (12,2 m +TAW).

De oprit zal bestaan uit waterdoorlatende klinkers, met een totale oppervlakte van 154,4 m². Ook dit deel van het plangebied wordt op een hoogte van 12,2 m +TAW aangelegd, wat één meter dieper is dan het huidige maaiveld.

Het appartementsgebouw zal een oppervlakte hebben van 159 m². De fundering gebeurt door middel van paalfunderingen met een diepte van 15 meter. De verdere fundering gebeurd door middel van een betonplaat dat één meter dieper dan het huidige maaiveld zal worden aangelegd. De plaat zal op een hoogte van 12,2 m +TAW komen te liggen.

Afb. 5. Het plangebied met aanduiding van de toekomstige situatie

Afb. 6. Snede van de toekomstige situatie.

Binnen het terrein worden geen regenwater- of septische putten aangelegd.

In het plangebied zijn de volgende ingrepen gepland:

Aard ingreep:	Bouw appartement
Wijze fundering:	Betonplaat
Onderkeldering:	nee
Diepte bodemverstoring:	15 meter -mv
Oppervlakte bodemverstoring:	488 m^2
Verwachte wijziging grondwaterstand:	geen
Toekomstige ligging boven- en ondergrondse infrastructuur:	Zie plannen
Toekomstige ligging verharding:	Zie plannen

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

1.1.5 Juridisch kader

Artikel 5.4.1. (01/06/2016- 22/02/2017)

Een bekrachtigde archeologienota zoals vermeld in artikel 5.4.8 wordt bij de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem toegevoegd in volgende situaties:
1° aanvragen met betrekking tot percelen die gelegen zijn in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site;
2° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m^2 of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones;
3° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m^2 of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig gelegen zijn buiten archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones.

Voor de toepassing van het eerste lid, 2° en 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning wordt van die verplichting vrijgesteld:
1° indien de aanvraag betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering;
2° indien de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden;
3° indien de aanvrager een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon is, de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem minder dan 5000 m^2 beslaat, en de betrokken percelen volledig gelegen zijn buiten woongebied of recreatiegebied en buiten archeologische zones opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten beschermde archeologische sites.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor deze vrijstellingen bepalen.

Voor de toepassing van het derde lid, 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem kan een archeologienota indienen die in het kader van een vorige vergunningsaanvraag is bekrachtigd, als de stedenbouwkundige vergunning betrekking heeft op hetzelfde perceel of dezelfde percelen en als de ingreep in de bodem van de te vergunnen werken overeenkomt met de ingreep in de bodem van de werken omschreven in de bekrachtigde archeologienota.

De archeologienota werd vervaardigd naar aanleiding van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning. De verplichting tot de opmaak van een archeologienota wordt gekoppeld aan oppervlaktecriteria. Vanwege de ligging van het plangebied geheel in vastgestelde archeologische zone en het gegeven dat de opdrachtgever niet publieksrechtelijk is, geldt een verplichting voor het opstellen van een archeologienota bij bodemingrepen groter dan of gelijk aan 100 m², waarbij het perceeloppervlak groter of gelijk aan 300 m^2.

Aangezien de geplande ingrepen in het te ontwikkelen gebied in totaal een oppervlakte van 488 m^2 beslaan (binnen een totaal perceelsoppervlak van 24983 m^2) en daarmee de maximale onderzoeksgrenzen worden overschreden, dient de initiatiefnemer een bekrachtigde archeologienota te laten opmaken.[2]

Het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied dient te gebeuren op grond van de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetector (versie 2.0). Het doel van de Code is om als een minimale standaard te dienen voor de kwaliteit van archeologisch onderzoek en het gebruik van metaaldetectoren in Vlaanderen.[3]

De eventuele vondsten en bijhorende documentatie die tijdens het archeologisch onderzoek worden verzameld, zullen voorlopig worden bewaard bij Vlaams Erfgoed Centrum bvba. Na afronding van het totale onderzoek zullen de vondsten en data worden overgedragen.

1.1.6 Doelstelling en vraagstelling

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?

[2] https://geo.onroerenderfgoed.be
[3] Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016

- Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?

Het bureauonderzoek vormt binnen de archeologienota de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van het bureauonderzoek is het aan de hand van schriftelijke bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting. Daarbij worden onder andere de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), relevante historische kaarten en informatiebronnen omtrent de ondergrond gebruikt.

De beschrijving van de historische, archeologische en aardwetenschappelijke informatie is gebaseerd op het volgende bronmateriaal:

Aardkundige gegevens:
- ✓ Tertiaire kaart
- ✓ Quartairgeologische kaart 1:50.000
- ✓ Geomorfologische kaart
- ✓ Bodemkaart 1:50.000
- ✓ Bodemgebruikskaart
- Bodembedekkingskaart
- ✓ Erosiekaart
- Hoogteverloopkaarten
- ✓ Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
- Profielbeschrijvingen opgesteld bij opmaak van de bodemkaart

Archeologische gegevens:
- Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Historische gegevens:
- ✓ Kadasterplan
- ✓ Fricx kaarten uit 1712
- ✓ Ferraris kaarten uit 1771-1778
- ✓ Atlas der buurtwegen 1840-1850
- ✓ Vandermaelenkaart 1846-1854
- Topografische Militaire Kaart 1850-1864
- ✓ Topografische kaart
- ✓ Luchtfoto's 1979-2012
- ✓ Orthofoto's
- ✓ Archeologische luchtfoto's

Externe partijen:
- Vlaamse Landmaatschappij
- ✓ Regio-experts
- Literatuur
- Amateurarcheologen en heemkundekringen
- Nutsmaatschappijen
- Iconografische bronnen
- Toponymie
- Huidige gebruikers

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

Het onderzoeksgebied kenmerkt zich aardwetenschappelijk als volgt:

Bron	Informatie

Bron	Informatie
Tertiaire kaart[4]	Het tertiaire niveau zit op ca. 20 meter diepte en is voor dit onderzoek niet van toepassing.
Quartairgeologische kaart 1:50.000[5]	Profieltype 3a: Holocene fluviatiele afzettingen bovenop eolische afzettingen uit het weichseliaan.
Geomorfologie[6]	Vallei van de Leie; Zandlemig Binnen-Vlaanderen
Bodemkaart 1:50.000 [7]	OB: bebouwde zone Nabij: Efp: Zeer sterk gleyige kleibodem zonder profiel Edp: Matig gleyige kleibodem zonder profiel
Reeds verrichte boringen[8]	In de nabijheid zijn twee geologische boringen. Samengevat geven ze volgende informatie: Quartair pakket is 20 meter dik. Deze bestaat uit: 0-5,5 m –mv: alluvium 5,5-(minstens) 10,2: quartaire zandleemafzettingen
Hoogtekaart[9]	13,2 m +TAW
Bodemerosie[10]	Medium erosiegevoelig

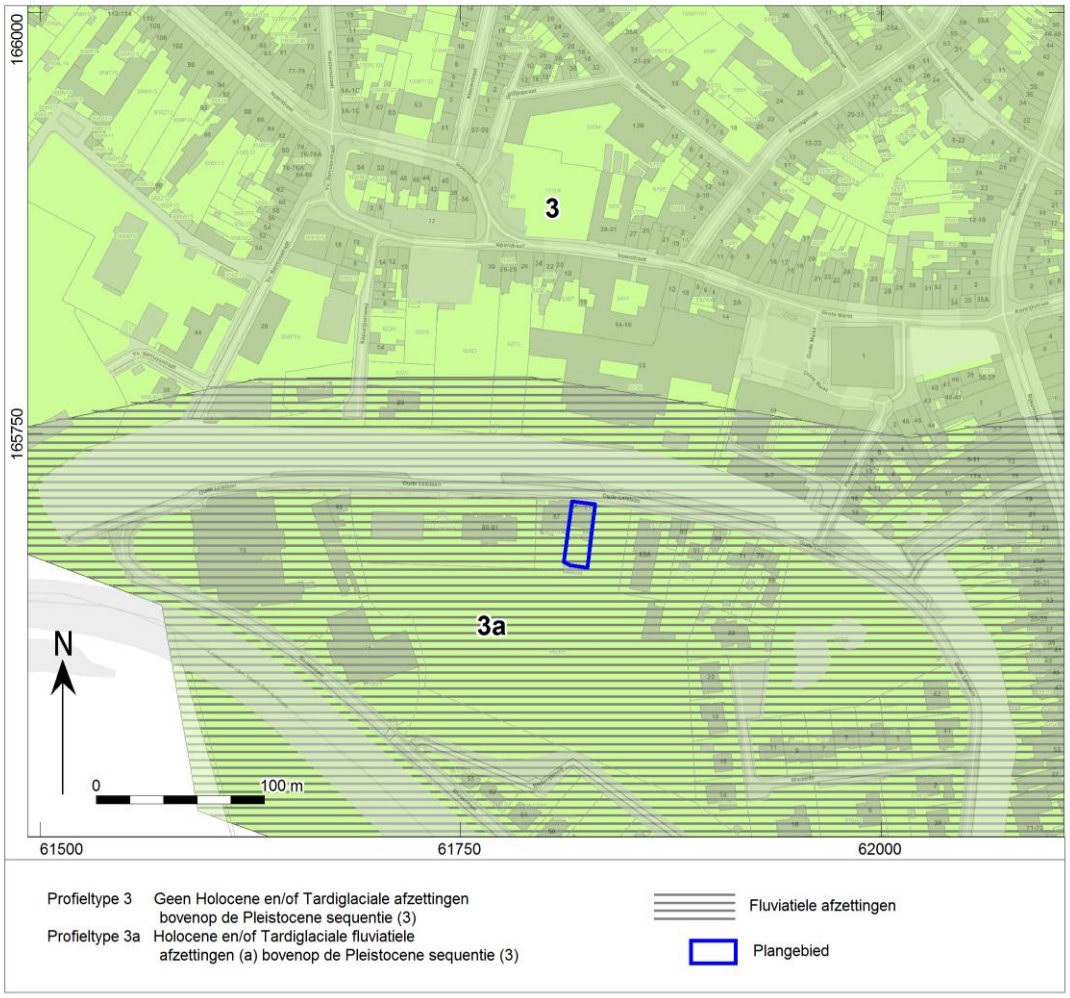
De ondergrond van het plangebied bestaat uit een 20 meter dik pakket dat tijdens het quartair is afgezet. Onderin bestaan de afzettingen uit fluviatiele sedimenten die bovenop de tertiaire ondergrond zijn afgezet.

Gelijktijdig met de depositie van de eolische en de hellingssedimenten werden er tijdens het Vroeg- en het Midden- Weichseliaan ook fluviatiele sedimenten afgezet. Na een periode van relatief warme klimaatsomstandigheden tijdens het Eem interglaciaal treedt met de aanvang van het Weichseliaan opnieuw een periode van extreme koude aan. De rivieren beginnen zich sterk in te snijden. Zo wordt van start gegaan met de vorming van de Vlaamse Vallei, waarvan de Leievlakte een zuidelijke uitloper vormt. Grote hoeveelheden (vooral) lemig sediment worden door een meanderend riviersysteem in de Vlaamse Vallei afgezet. De start van het Boven Pleniglaciaal, het laatste deel van het Midden Weichseliaan, luidt opnieuw een periode van sterke koude in. In de Leievlakte en de valleien behorend tot de Ijzervlakte worden immers dikke pakketten zanden aangetroffen. Het zandige sediment zal waarschijnlijk gedeeltelijk zijn oorsprong vinden in het dekzand dat quasi gelijktijdig door de wind aangevoerd werd. De fluviatiele zandige afzettingen worden opnieuw toegeschreven aan een vlechtend rivierensysteem. Dit verwilderde rivierensysteem nam waarschijnlijk opnieuw de ganse breedte van de dalbodem in. Dit geldt toch zeker voor de Leievlakte. De sedimentatie van het fluviatiele Weichseliaan materiaal eindigt met de Tardiglaciale afzetting niveo-fluviale en fluvio-eolische sedimenten.

Gelijktijdig met de weichseliaan fluviatiele afzettingen werden ook eolische sedimenten afgezet, bestaande uit zand, leem of zandleem. Deze sedimenten liggen aan de basis van de klassieke indeling van Vlaanderen in de Zandstreek, de Zandleemstreek en de Leemstreek. De Weichsel ijstijd wordt aanzien als één van de koudste Pleistocene ijstijden. Het Noordzeebekken kwam hierbij droog te liggen. Sterke noordwesten winden brachten sediment vanuit het droogliggende Noordzeebekken in beweging en transporteerden het in oostelijke richting. Het zandige materiaal kwam zo in de vlakke gebieden van Laag-België terecht. Daar is het nu terug te vinden als een laag zand die gewoonlijk het onderliggende Tertiaire substraat afdekt. Het meer siltige materiaal werd door de wind in suspensie gebracht en verder landinwaarts in de heuvelige gebieden van Midden-België afgezet. Dikwijls ging dit gepaard met sneeuwstormen, vandaar ook dat geregeld de term ‘niveo-eolisch’ in plaats van zuiver ‘eolisch’ gebruikt wordt. Na afzetting waren deze

[4] http://www.geopunt.be/kaart.
[5] http://www.geopunt.be/kaart.
[6] http://www.geopunt.be/kaart.
[7] http://www.geopunt.be/kaart.
[8] http://www.geopunt.be/kaart.
[9] http://www.geopunt.be/kaart.
[10] http://www.geopunt.be/kaart.

sedimenten dikwijls nog, als gevolg van smeltwater, aan afspoeling onderhevig. Ook solifluxieverschijnselen, waarbij lokaal materiaal (meestal afkomstig van het Tertiaire substraat) vermengd werd met eolisch materiaal, hebben een belangrijke rol gespeeld in de vorming van de Weichseliaan dekmantel.[11]

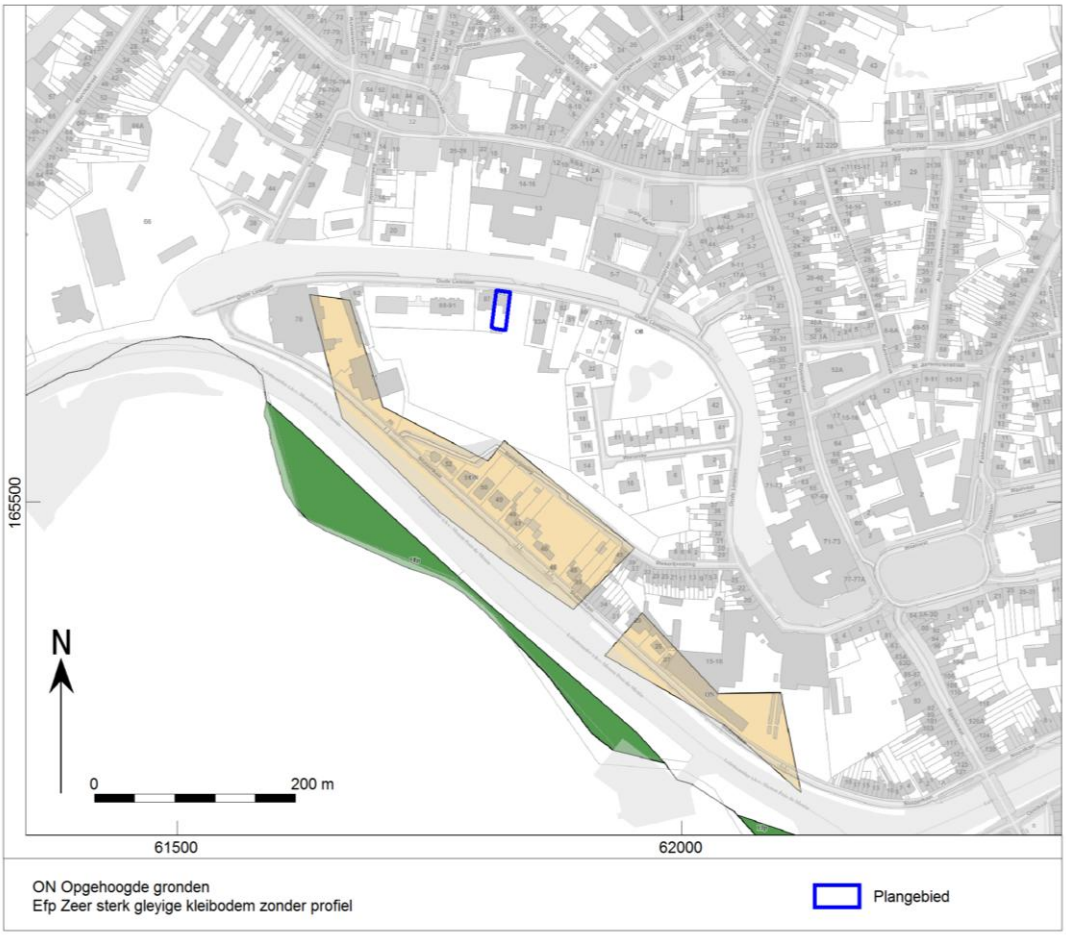

Afb. 7. Locatiekaart van het plangebied op de Quartairgeologische kaart.

De bodem van het plangebied ligt in een zone dat is aangeduid als bebouwde zone. Het ligt dan ook in het centrum van Menen waar de originele bodem niet meer gekarteerd kon worden.
In de nabijheid van het plangebied zijn wel originele bodems gekend die mogelijk oorspronkelijk binnen de zone van het plangebied gelegen hebben.
Het gaat om de volgende bodemtypes:
Efp: Zeer sterk gleyige kleibodem zonder profiel
Bodemserie Efp kenmerkt zich door zeer natte grondwatergronden op alluviale kleiige materialen. De meestal verveende humeuze bovengrond vertoont intense roestverschijnselen. De reductiehorizont begint ondieper dan 80 cm. In de winter zijn deze bodems onder water en blijven nat in de zomer.

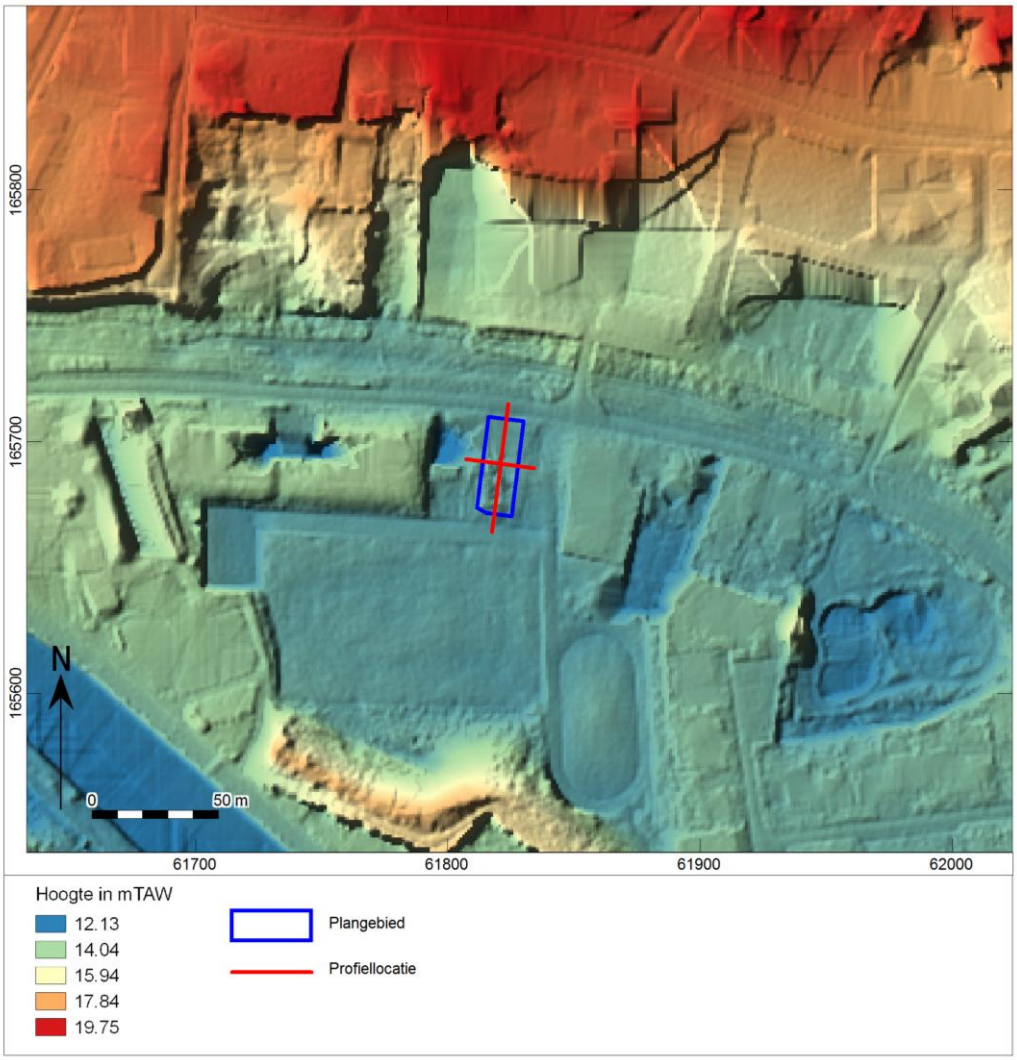
[11] https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/pdf/Ieper28Qweb.pdf

Edp: Matig gleyige kleibodem zonder profiel
Edp kenmerkt zich door matig natte recente alluviale bodems op alluviale materialen. Roestverschijnselen worden waargenomen vanaf 50 en 80 cm diepte. Het bovendek bevat dikwijls meer klei dan de gelaagde, kleiige tot lemige ondergrond. De gronden zijn te nat in de winter, langdurig vochtig en koud in het voorjaar.

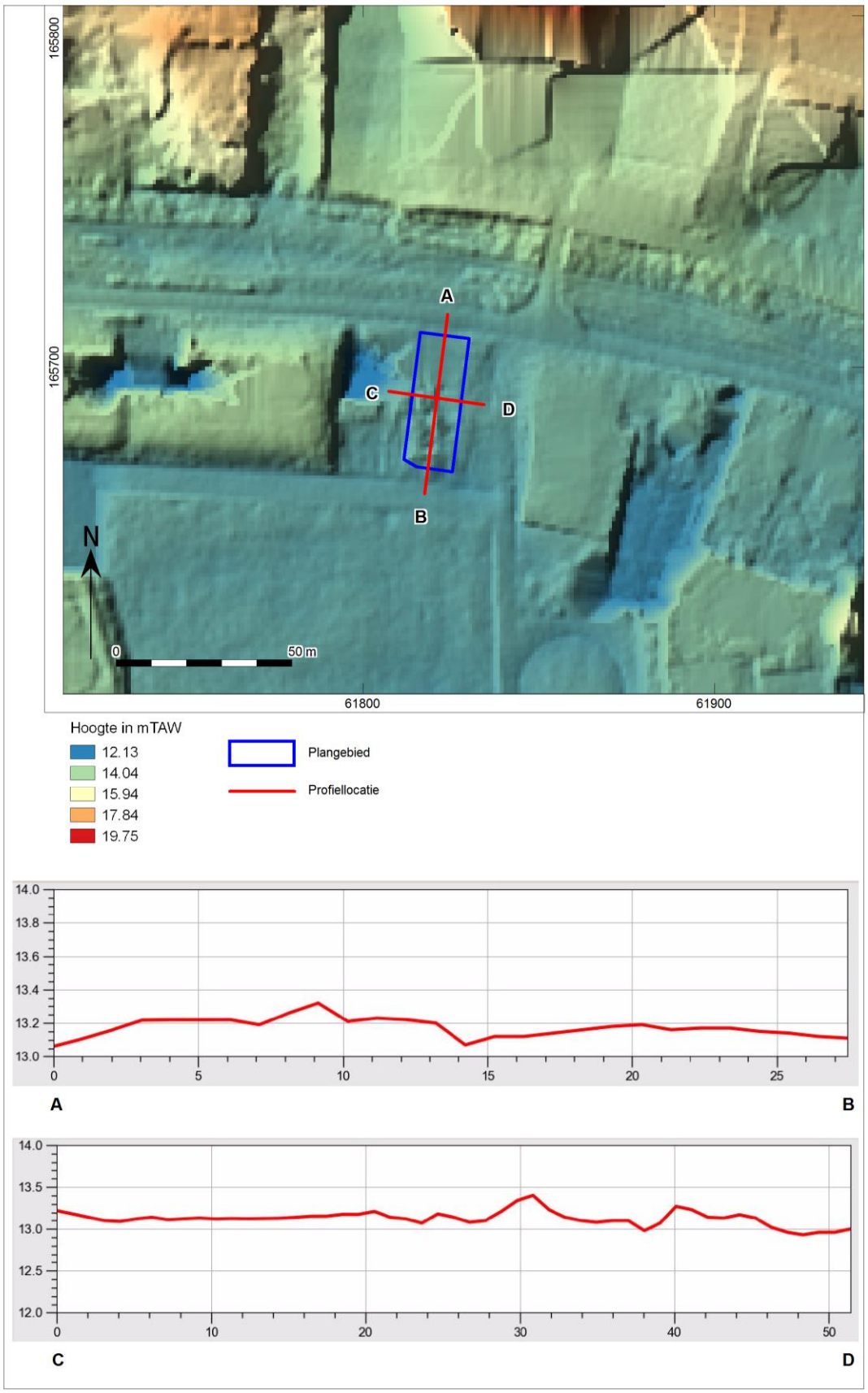

Afb. 8. Het plangebied op de bodemkaart.

Het plangebied is een relatief egaal terrein gelegen op 13,2 m +TAW. Het terrein er omheen ligt ongeveer op dezelfde hoogte. De stadskern van Menen, gelegen aan de overzijde van de oude Leiearm ligt een stuk hoger. Het terrein van het plangebied was dan ook lange tijd drassig gebied, gelegen tussen de Leie en een Leiearm (zie verder).

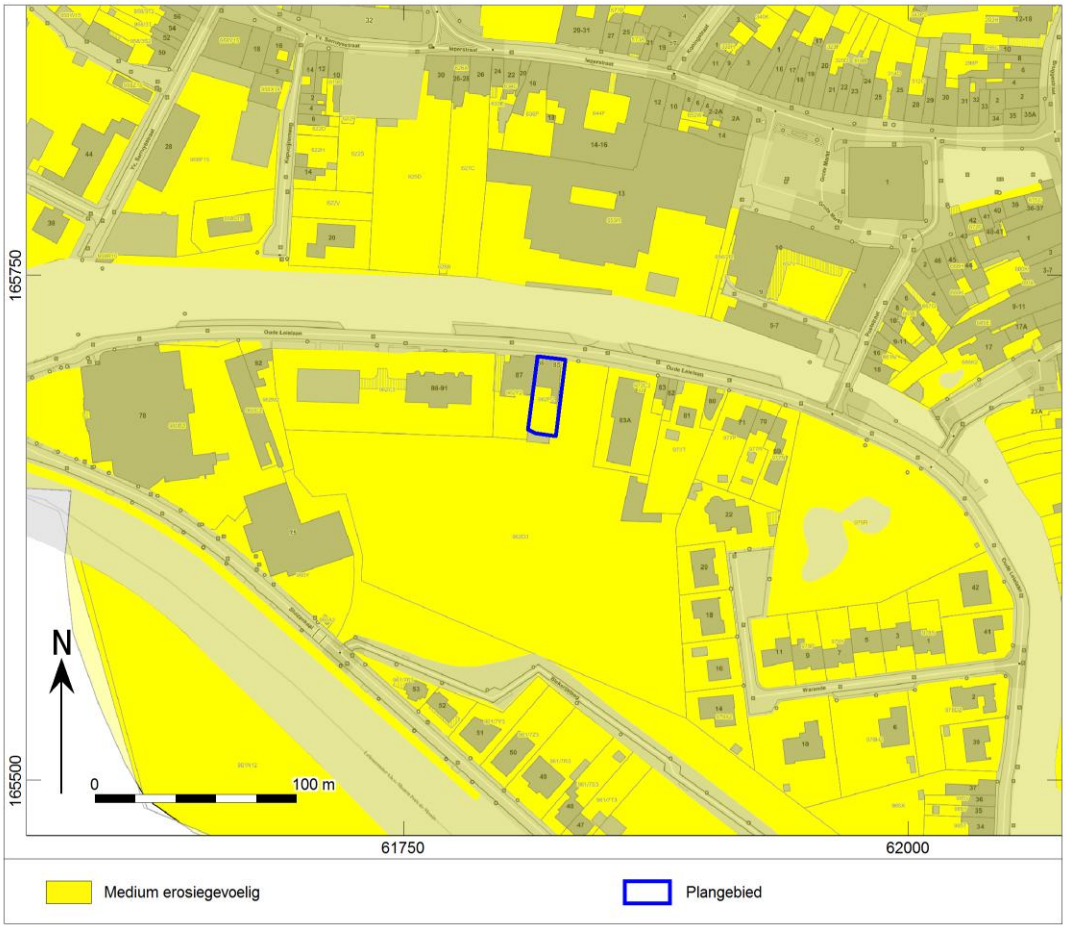

Afb. 9. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM).

Afb. 10. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM), inclusief profiel hoogteverloop.

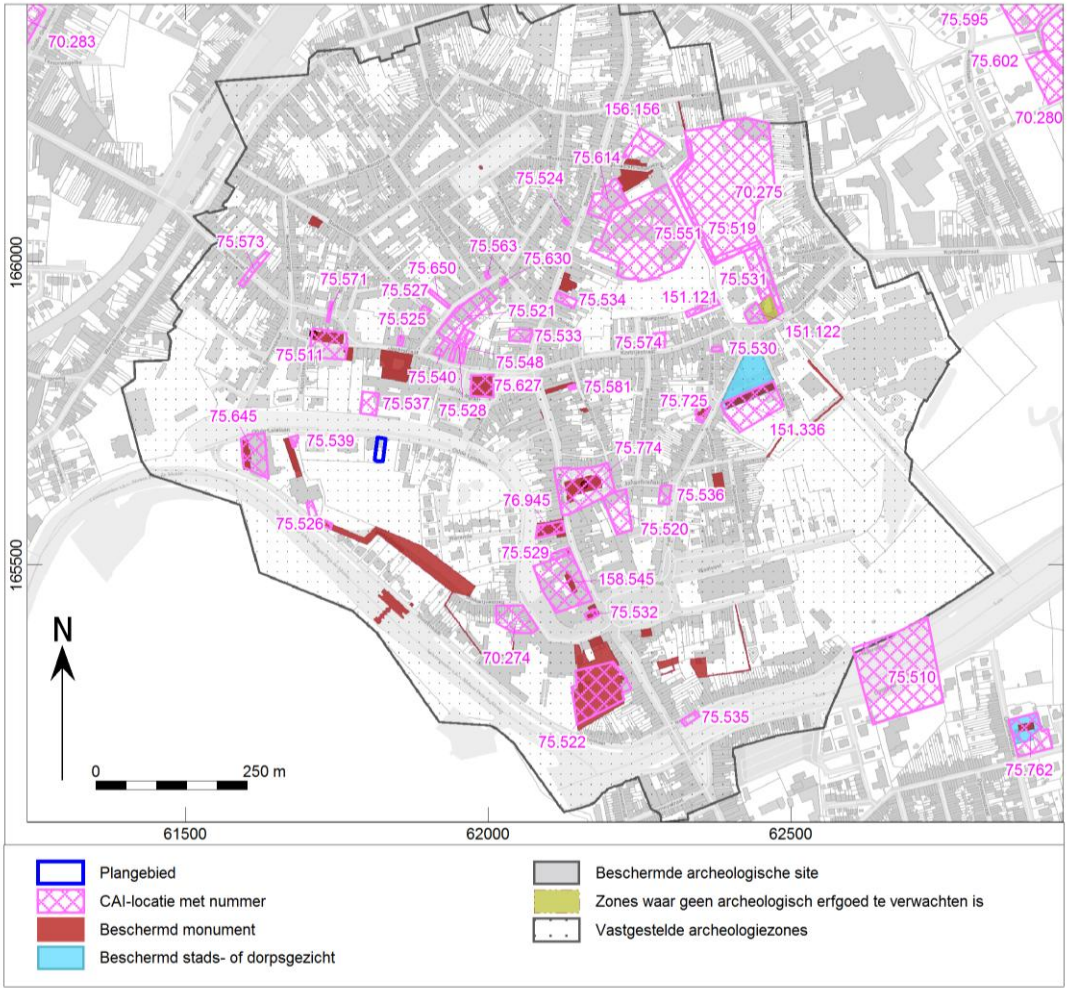
Het ganse plangebied ligt in een zone met een medium erosiegevoeligheid. Dit heeft hoogstwaarschijnlijk te maken met het feit dat de bodem voor een groot deel bestaan uit lemig zand. Ook de Leie heeft in het verleden voor erosie gezorgd. Thans bestaat het plangebied echter uit een bebouwde zone en is de Leie gekanaliseerd waardoor de erosie sterk beperkt zal zijn.

Afb. 11. Het plangebied op de Bodemerosiekaart.

1.2.2 Beschrijving van bekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied zijn in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed de volgende archeologische waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld (afb. 12):

Afb. 12. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.

CAI nummer	Afstand t.o.v. plangebied	Datering	Omschrijving
70274	330 m ten ZO	Late middeleeuwen	Leiemolen: De Grote Korenmolen en Moutmolen genoemd Gelegen op de huidige site van het VTI Sint-Lucas, aan het oostelijke einde van de Oude Leielaan. In 1255 wordt al gewag gemaakt van een watermolen aan de Leie. In 1457 wordt begonnen met de bouw van een nieuwe watermolen. Het is niet duidelijk of deze molen op dezelfde plaats staat als de oude molen.
70275	650m ten NO	Late middeleeuwen	Beekmolen: bestond al voor 1361. In 1432 werden op de Geluwebeek 2 watermolens gebouwd. Gaat het om wederopbouw of waren zij in 1432 al zo vervallen dat ze volledig hernieuwd moesten worden? In 1595 werd de molen herbouwd binnen de stadswallen. In de 17de eeuw is er geen informatie meer ivm deze molen.
70280	1260 m ten NO	Nieuwe Tijd	Een windmolen gelegen aan de Groenestraat, gekend uit kaartmateriaal uit de 16de en 18de eeuw.
70283	890 m ten NW	17de eeuw	17de eeuwse molen: vermeld in het Terrier van Menen (1690) niet meer op het Plan Parcellaire (19de eeuw

75510	970 m ten ZO	Late middeleeuwen	Burcht van Halewijn: kasteel (van het type gotisch waterkasteel) had een vierzijdig grondplan: noordmuur: 3 funderingen van ronde torens, met respectievelijk een diameter van 13m, 9,5m en 8,5m. Tussen beide bevond zich een muur van 2,8m breed. Vanaf de grootste toren vertrok een 2,2m brede muur in zuidelijke richting.
75519	620 m ten NO	Nieuwe tijd	Vestingmuur en verschillende boven elkaar gelegen kazematten in een rechterface van bastion nr. 8, gelegen haaks op de Oude Leielaan, beschermd als monument. Reeks van 22 boven elkaar gelegen kazematten waarvan de elf bovenste dateren uit de Hollandse periode (1817-1830), eronder zijn vermoedelijk nog elf kazematten bewaard uit de tijd van Vauban (1679-1689). Bomvrije schuilplaatsen met rechthoekige plattegrond van gemetste baksteen onder dito tongewelf. De bovenste kazematten zijn voorzien van rechthoekige schietgaten. Geheel gerestaureerd in de periode 1996-1999.
75520	400 m ten O	Late middeleeuwen	Oude dekenij: woonplaats van de heren van Menen: het vormde het hoofdelement van een feodale dorpskern met parochiekerk (Sint-Vedastuskerk), herenwoning, watermolen, Leiebrug en tolrecht. Enkel de gracht kon worden gelokaliseerd. Werd vermeld in 1278-1288 in 1463-1464 werd de motte afgegraven
75521	250 m ten N	16de eeuw	Controle van werken: verschillende soorten 16de eeuws aardewerk werd aangetroffen
75522	450 m ten ZO	19de eeuw	Werfcontrole: bastion van de blekerijen/bastion 9: de westelijk muur van Bastion 9: witte, krijthoudende kalksteen uit het bekken van Pas de Calais en grés uit Béthune
75524	475 m ten NO	Late middeleeuwen	Bij controle van werken: losse vondst van laatmiddeleeuws aardewerk
75525	160 m ten N	17de eeuw	17de eeuws aardewerk en vensterglas die behoren tot de herberg the Mood, losse vondsten
75526	140 m ten Z	19de eeuw	Hollandse stelling: bastion van de Leie/bastion 8 met twee lagen ondergrondse kazematten, aangetroffen bij controle van werken
75528	170 m ten NO	Nieuwe tijd	Controle van werken: resten van een beerput en bewoning daterende uit de 16de tot 18de eeuw. Verder werden ook 4 munten aangetroffen uit de late 15de en vroege 16de eeuw.
75527	230 m ten N	17de eeuw	Controle van werken: aardewerk uit de 17de eeuw
75529	300 m ten O	Nieuwe Tijd	Losse vondst van aardewerk uit de 17de eeuw bij 'huis Delphine'
75530	550 m ten NO	16de eeuw	Bij controle van werken aan de Molenstraat: o.m. 2 bruinrode deksels en een olieflesje in steengoed uit Raeren
75531	680 m ten NO	19de eeuw	Bastion 3: van het oostelijk front met bastion 3 en 4 is nog 508m in opstand zichtbaar. Binnenstructuur: o.m. kanonkelders en kazematten in de flank van het bastion. Aangetroffen bij controle van werken
75532	440 m ten ZO	16de eeuw	Schippershof: Het oudste gebouw (16de-eeuws) werd opgetrokken in baksteen en heeft een afwijkende oriëntatie van het huidige Schippershof. Er werd een voer met rode, niet geglazuurde tegels aangetroffen. In de 18de eeuw wordt dit gebouw vervangen door het nog bestaande gebouw dat is aangezet op een fundering van grote krijthoudende kalksteenblokken.
75533	290 ten NO	Late middeleeuwen en 16de eeuw	Controle van werken en kleine noodopgraving waarbij resten uit de late middeleeuwen en 16de eeuw aan het licht kwamen. Uit de 16de eeuw dateert een bakstenen constructie van 2,3 bij 4,1m.
75534	450 m ten NO	Late middeleeuwen	Aan het casino werden bij controle van werken een variëteit aan vondstmateriaal aangetroffen gaande van slijpstenen over keramiek en metalen voorwerpen
75535	660 m ten ZO	17de eeuw	Bij een controle van werken en beperkte opgraving werd onderzoek gedaan naar de ravelijn of verdedigingseiland dat een onderdeel is van de Vauban-versterking

75536	470 m ten O	16de eeuw	Bij een controle van werken werden verschillende aardewerkfragmenten uit de 16de eeuw aangetroffen
75537	50 m ten N	Nieuwe Tijd	Bij een controle van werken werden verschillende aardewerkresten uit de 16de eeuw aangetroffen.
75539	130 m ten W	Nieuwe Tijd	Opgraving van 13 kazematten die een onderdeel uitmaakten van de Vauban-versterking en later van de Hollandse versterking uit 1817/1830, gelegen tussen bastion 7 en 8. Ze werden later gerestaureerd.
75540	170 m ten N	Vroeg-Romeinse Tijd Late middeleeuwen 16de eeuw 17de eeuw 18de eeuw	Controle van werken: Zuid-Gallisch terra sigillata fragment van type Dr. 27 Drie kuilen gevuld met aardewerk en bouwmateriaal Puinzone Twee bakstenen beerputten Afvalput
75548	180 m ten NO	18de eeuw	Bakkerij van Houtte: toevalsvondst van een muntschat: 136 grote en 14 kleine zilveren munten
75551	590 m ten NO	16de eeuw	Bij controle van werken werden volgende vondsten gedaan: Twee evenwijdige funderingen van grote blokken witte krijtsteen: militair magazijn; aardewerk: steengoed (Raeren, Westerwald en Bouffioulx), roodbakkend loodgeglazuurd, slibversierd vaatwerk, faïence en majolica, porselein; pijfragmenten; bronzen gesp; munten en een penning
75563	315 m ten NO	Midden-Romeinse periode 16de eeuw	Bij een controle van werken werden volgende zaken aangetroffen: Fragment van een terracottabeeldje: vervaardigd uit twee vormhelften. Voorstelling van een naakte figuur (rugzijde) een Venus? Fragmenten keramiek
75571	240 m ten NW	Nieuwe Tijd	Ravelijn aan de Ieperstraat met de verbinding tussen twee kazematten. Een tunnel, die een onderdeel lijkt te zijn van het poortgebouw van de Ieperpoort. Het is een manschappenverbinding tussen verschillende kazematten
75573	330 m ten NW	Nieuwe Tijd	Een deel van het ravelijn: de muur is 1,57 m dik en gemetseld met bakstenen. Net als de vorige kan deze 17de eeuws of 19de eeuws zijn.
75574	480 m ten NO	17de eeuw	Controle der werken: variatie aan keramiek aangetroffen
75581	330 m ten O	17de eeuw	17de-eeuwse bakstenen eenlaagswoning die tijdens de 18de eeuw werd opgebouwd. Het bakstenen huis werd door brand verwoest.
75595	1300 m ten NO	Neolithicum 17de eeuw	Veldprospectie: Lithisch materiaal Aardewerk
75602	1300 m ten NO	Neolithicum Romeins Laat middeleeuws	Veldprospectie: Lithisch materiaal Aardewerk Site met walgracht en aardewerk
75614	535 m ten NO	16de eeuw	Bij controle van werken werden resten aardewerk, bot, metaal en glas aangetroffen. Vermoedelijke relatie met het Benedictinessenklooster
75627	180 m ten NO	Nieuwe Tijd	Stadhuis: Bouw bakstenen waterput: rond 1500 definitieve opvulling: 3de kwart 16de eeuw schepenhuis: jongere verbouwingen en 2 geweldadige verwoestingen (in 1548: brand en 1794: beschieting) Landshuis: overwelfde kelder, verwoest in 1794
75630	330 m ten NO	18de eeuw	Bij controle der werken werden verschillende resten uit de 18de eeuw aangetroffen
75645	200 m ten W	17de eeuw	Resten van de Vaubanvesting: Onderdeel van de Vaubanversterking: muurfragment van 1,1m dik, waartegen een 11,5m brede aarden wal tegenaan

		20ste eeuw	ligt, de muurpanden zijn haaks op bastion 8 gericht; ook een bruggenhoofd teruggevonden een Duitse constructie van betonnen bouwblokken. In doorsnede hadden de muren een afgeschuinde binnen- en buitenwand Alle werden aangetroffen bij controle van werken
75650	290 m ten N	16de eeuw	Bij controle der werken werden verschillende resten aardewerk, glas en metaal aangetroffen.
75725	530 m ten O	Late middeleeuwen tot 16de eeuw	Sint-Jansmolen: watermolen (moutmolen): wordt voor het eerst vermeld in de 15de eeuw en dateert in elk geval van na 1361
75762	750 m ten ZO	17de eeuw	Site met walgracht (gekend uit historische kaarten): De vroeg-17de-eeuwse hoeve La Haute Cense gaat waarschijnlijk terug op een laatmiddeleeuwse voorganger en is gesitueerd op het neerhof van de verdwenen burcht van Halewijn (CAI 75510). Bij prospectie werden vondsten gedaan te dateren van de late middeleeuwen tot het heden.
75774	335 m ten O	Volle middeleeuwen	Sint-Vedastuskerk en Kerkomtrek: Eerste vermelding in 1087. De kerk werd verschillende malen beschadigd en hersteld en kreeg zijn huidige vorm tijdens de 19de eeuw.
76945	300 m ten ZO	18de eeuw	Onderzoek op een 18de eeuwse beerput met rijk vondstbestand onderzocht tijdens een controle van werken. Het huis dat erbij hoorde zou uit 1755 dateren.
151121	570 m ten NO	16de tot 18de eeuw	Resten van materiaal in een spoor en muurresten uit de 16de tot 18de eeuw.
151122	650 m ten NO	19de eeuw	Kazematten, onderdeel van de Hollandse vestingsmuur, die mogelijk gebouwd werden op restanten van de Vaubanversterking (17de eeuw).
151336	600 m ten O	18-19de eeuw	Restanten van de kazematten uit de Hollandse periode (mogelijk recuperatie van 18de-eeuwse kazematten), vondstmelding/Controle der werken
156156	660 m ten NO	Vermoedelijk 19de eeuw	Bakstenen waterput en dikke muur die mogelijk tot de Hollandse vesting horen
158545		Volle middeleeuwen tot 18de eeuw	Sint-Jans-Gasthuis: oudste vermelding: 1273 In 1566 (Beeldenstorm) werd het gasthuis vernield; pas in 1610 werd begonnen met de heropbouw. In de 18de eeuw raakte het gasthuis opnieuw zwaar beschadigd Van de oorspronkelijke gebouwen lijkt niet veel meer over te blijven. Bij controle van werken werd laatmiddeleeuws aardewerk aangetroffen

In het onderzoeksgebied zijn op basis van de CAI meerdere archeologische meldingen bekend.
Deze situeren zich met name in het oude stadcentrum van Menen, dat – inclusief het plangebied- is vastgesteld als archeologische zone op basis van de middeleeuwse resten en resten uit de nieuwe tijd.

De oudste resten in de omgeving van het plangebied zijn neolithische stenen artefacten die buiten het stadcentrum aangetroffen zijn bij veldprospectie. Deze waren gelegen nabij waterlopen, wat aantrekkelijke elementen zijn voor de prehistorische mens. Sites zijn echter niet bekend.

Uit de metaaltijden zijn geen resten in de ruime omgeving van het plangebied bekend.

Voor de Romeinse tijd zijn resten aardewerk uit de Vroeg- en Midden Romeinse tijd gekend uit het stadscentrum. Deze bestaan enkel uit losse vondsten, een archeologische context ontbreekt helaas. Ook ten oosten van de stad zijn resten uit de Romeinse tijd aangetroffen. Duidelijke aanwijzingen voor een nederzetting ontbreken helaas. Wel zijn er buiten het stadscentrum aan de Moorselestraat en de Korte Waagstraat Romeinse nederzettingen gekend, naast Wervik dat een belangrijke Romeinse vicus was.

Uit de vroege middeleeuwen zijn in de nabijheid van het plangebied geen resten gekend. In Menen is de ontwikkeling van de stad te zien vanaf de volle middeleeuwen, wat blijkt uit de resten die zijn aangetroffen.

Ook de eerste melding van Menen dateert uit de 11de eeuw. De meeste archeologische resten zijn situeren vanaf de volle middeleeuwen tot in de 19de eeuw en zijn met name gelinkt aan de vestingbouw uit de 17de en 19de eeuw. Helaas is het grootste deel van de vondsten ontdekt bij prospecties, toevalsvondsten of controle van werken.

Het zuidelijke deel van de stad, gelegen tussen de beide Leiearmen, waar het plangebied gelegen is, lijkt op basis van de archeologische en cartografische bronnen steeds een marginaal gebied geweest te zijn. Archeologische vondsten ontbreken voor een groot deel en op basis van de cartografische bronnen blijkt dat dit deel steeds een drassig weidegebied met grachten is geweest, waarvan één van de grachten gelegen was binnen het plangebied.

1.2.3 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

Historische situatie en bouwhistorische schets

Menen is gelegen in een vrij vlak landschap met voornamelijk zandleembodems. De hoogte schommelt tussen de 17 m en 20 m boven de zeespiegel. Het plangebied ligt iets lager nabij een oude Leiearm. De Leie, speelt een belangrijke rol in de economische ontwikkeling van de stad.

Paleolithische vondsten (35.000-10.000 v. Chr.) op de grens met Moorsele en neolithische vondsten (2500-1800 v.Chr.) op de grens met Wevelgem en in de Wervikstraat wijzen op een zeer vroege menselijke aanwezigheid in het gebied. Sporen van Romeinse aanwezigheid, voornamelijk losse vondsten (dakpan, kleine potscherven, …) die teruggaan tot de 1ste, 2de en 3de eeuw na Chr. In 1994 ontdekking van een kleine Gallo-Romeinse nederzetting uit het derde kwart van de 1ste eeuw na Chr. langs de Moorselestraat.

Menen is ontstaan op een doorwaadbare plaats aan de Leie en wordt voor het eerst vermeld in een Latijnse keure uit 1087. Hierin wijst de bisschop van Noyon en Doornik, Ratbodo, de inkomsten en het patronaatrecht van de parochiekerk van Menen toe aan de Noord-Franse Benedictijnerabdij van Hasnon-sur-la-Scarpa. Deze rechten worden echter een halve eeuw later betwist en in 1193 worden ze toegewezen aan Arnulf en Mathilda van Menen. De stad groeit uit tot een heerlijkheid en wordt tot 1288 bestuurd door de familie van Menen. Geografisch was de heerlijkheid begrensd door de Leie, de zanderige kouters bij de weg naar Kortrijk (Kortrijkstraat/Ieperstraat op 150 m ten noorden van het plangebied) en de dode Leie (waar nu de Oude Leielaan ligt). Deze dode Leiearm vormde tevens de grens tussen de kasselrijen Kortrijk en Rijsel.
De heerlijkheid van Menen gaat terug op een nederzetting aan de kruising van de Leie met de heirbaan die o.m. Torhout en Rijsel met elkaar verbond (Bruggestraat/Rijselstraat), 270 meter ten noordoosten van het plangebied. De kern van de eerste nederzetting lag in de nabijheid van de Leieovergang, ongeveer ter hoogte van het huidige kruispunt van de Oude Leielaan met de Waalvest en de Rijselstraat, op 470 meter ten zuidoosten van het plangebied. Binnen dit gebied, zo genaamd "Bruel", stond vermoedelijk de herenburcht van de heren van Menen het "Saelhof", een op een mote gelegen goed, omgeven door een watergracht. In de onmiddellijke omgeving hiervan liggen de Sint-Vedastuskerk, de oudste parochiekerk van de stad voor het eerst vermeld in 1087 en het voormalige "Passantenliedengasthuis", de huidige Sint-Joriskliniek opgericht in de 13de eeuw. Verder was er een wind- en watermolen en de Sint-Janskapel. Menen en Halewijn waren verbonden door een brug over de Leie. De heerlijkheid telt omstreeks 1270 een 80-tal huizen.

In 1288 ontneemt de graaf van Vlaanderen, de heer van Menen al zijn rechten op de heerlijkheid. Dit gebeurt vermoedelijk omwille van grafelijke schulden. Hierdoor wordt de graaf van Vlaanderen heer van Menen. Het beheer van de heerlijkheid wordt toevertrouwd aan een baljuw en de herenburcht wordt grafelijk eigendom.
Vanaf 1298 valt Vlaanderen onder het bewind van de Franse koning, deze wijst de heerlijkheid van Menen in naam van Filips de Schone in leen toe aan ridder Willem van Mossere. In 1305 komt de heerlijkheid, die vrij snel groeide door de gunstig gelegen economische positie, weer in grafelijke handen terecht.

De economische bloei van de stad neemt een aanvang in 1351, na het toekennen van de stadsrechten door Lodewijk van Male, heer van Menen. De stad verkrijgt de toestemming tot de oprichting van een lakenproductie en een stapelplaats voor woldraad. Verder mag er een wekelijkse markt georganiseerd

worden en een jaarlijkse buitengewone markt van drie dagen. Hierdoor ontwikkelt de heerlijkheid zich binnen afzienbare tijd tot een gereputeerde lakenstad, waarin ook de brouwerijnijverheid aan belang wint. De stad vormt een tegengewicht voor grote steden zoals Kortrijk en Gent.
In 1353 wordt geconstateerd dat de wolstapelplaats te Menen niet optimaal is wat ligging betreft. Plattelandsspinners waren niet bereid om naar de stad te komen waardoor de stapelplaats naar Moorsele verhuist. Hierdoor gaat voor Menen een erg belangrijke economische activiteit verloren.
Sinds het begin van de 15de eeuw kent de lakennijverheid, ook die te Menen, een zware terugval. Op het einde van de eeuw kent de nijverheid terug een bloeiperiode ondanks de stadsbrand van 1488 die drie kwart van de stad in de as legt.

De eerste helft van de 15de eeuw wordt gekenmerkt door de oprichting en de herbopbouw van verschillende gebouwen onder meer het Sint-Jorishospitaal. De oude Sint-Vedastuskerk wordt gesloopt en in 1454 wordt de nieuwe kerk opgetrokken. De mote van de herenburcht wordt afgegraven, de grachten worden gedempt en het terrein wordt bebouwd. De stad breidt zich uit naar het noordwesten, richting Grote Markt, en ontwikkelt zich rond het kruispunt van de oude baan Brugge-Rijsel met de baan Kortrijk-Ieper. De oude stadskern ligt op de linkeroever van de thans gedempte Leiearm langs de as Ieperstraat, Grote Markt, Rijselstraat, Kerkomtrek en Kerkstraat, dus aan de andere Leieoever dan het plangebied. Deze straten tellen verschillende beschermde monumenten, met name op de Grote Markt het stadhuiscomplex met schuilkelder en het Belfort. In de Ieperstraat is er de beschermde Sint-Franciscuskerk en het voormalig krijgshospitaal van de Zusters Anunnciaten, later tabaksfabriek D'Heygere Fres.
In 1488 wordt de stad geplunderd door de troepen van Frederik III, omdat het in opstand was gekomen tegen het gezag van Maximiliaan van Oostenrijk.
De stad heeft vaak te lijden onder militaire acties, dit door haar ligging op de grens tussen de kasselrijen van Kortrijk en Rijsel, door haar economisch belang en door de strategische waarde van de brug tussen Menen en Halewijn/Halluin.
In 1548 was Menen een stad zonder vestingen bestaande uit een 20-tal straten. Het centrum had een tamelijk dicht stratennet. Toch waren er vooral op de uiteinden van de straten een aantal gronden onbebouwd. In het centrum en langs de hoofdstraten was er een doorgaans gesloten bebouwing waarbij op geregelde afstand brandgangen en waterputten bestonden.
Op 9 mei 1548 wordt Menen geteisterd door een stadsbrand waarbij naar schatting 570 van de 700 woningen verloren gingen. Keizer Karel vaardigt de nodige financiële tegemoetkomingen uit om de stad te helpen.
Na 1560 ondergaat het stadsbeeld verschillende wijzigingen. Een aantal nieuwe openbare gebouwen waaronder het stadhuis, de lakenhal en het vleeshuis worden opengetrokken. Bouw van het belfort in 1574 naar ontwerp van de Gentse meester-steenhouwer Bartholomeus de Haze. Door de godsdienstoorlogen moest de bouw worden stilgelegd in 1575. Tijdens de beeldenstorm (1566) worden de interieurs van het Sint-Jorishospitaal en de Sint-Vedastuskerk geplunderd. Na de stadsbrand wordt het marktplein vergroot. Tussen de Markt en het Nieuwhof (een gedeelte van de huidige Grote Markt) wordt in 1567 de Vismarkt opgericht.
De brouwactiviteit groeide enorm tijdens de 16de eeuw. De industrie bestond uit een 64-tal brouwerijen die grotendeels gesitueerd waren in het lagere stadsdeel omwille van de aanwezigheid van de Leie. De ligging van Menen aan de Leie vergemakkelijkte de aanvoer van graan en turf, wat het succes van de nijverheid verklaart.
In 1576 komen de 17 Provincieën in opstand tegen de Spaanse bezetting. Nog voor de laatste werken aan de vestingen (zie verder) voltooid zijn, wordt de stad ingenomen. Menen zal in hun handen blijven tot 22 oktober 1579, wanneer de stad vanuit Kortrijk door Schotse troepen wordt heroverd en opnieuw bij de Staten-Generaal wordt gevoegd. In 1582 wordt Menen bevrijd door Spaanse troepen.

Tijdens de eerste helft van de 17de eeuw blijft Menen gespaard van oorlogen en plunderingen. Dit geeft de gelegenheid tot het bouwen van enkele belangrijke complexen zoals het Kapucijnenklooster aan de westelijke stadsrand. Het wordt opgericht tussen 1603 en 1627. In 1608 wordt de kloosterkerk gewijd. De bouw van het belfort wordt opnieuw aangevat in 1602 en voltooid in 1610 onder leiding van de Kortrijkse meester-metselaar Jan Persyn.
In 1635 verklaart Frankrijk de oorlog aan Spanje. De oorlog, die tot 1678 zal duren, wordt eerst uitgevochten in Picardië en Artesië, maar vanaf 1644 in Vlaanderen. Menen, tot dan nog steeds in Spaanse handen, wordt in 1645 ingenomen door het Franse leger. Datzelfde jaar wordt de stad geplunderd en deels vernield door

Spanjaarden. In 1658 wordt Menen echter weer Frans bezit. Door de vrede van de Pyreneeën (1658) wordt de stad opnieuw bij de Spaanse Nederlanden gevoegd. In overtuiging van een definitieve vrede worden de wallen en bastions afgebroken, de grachten worden gedempt en enkel de stadspoorten blijven overeind. Door het verdrag van Nijmegen (1678) wordt Menen van de kasselrij van Kortrijk losgemaakt en wordt het opnieuw Frans grondgebied.
Door de bezetting van de Nederlanden door de Spanjaarden wordt het plan opgevat om de noordgrens van Frankrijk te versterken met een dubbele verdedigingsgordel. Om invallen tegen te gaan, worden tussen 1679 en 1689 de vestigingsmuren aangepast aan het ontwerp van Vauban.

In het begin van de 18de eeuw zorgt de Spaanse successieoorlog (1702-1723) ervoor dat Menen nogmaals wordt belegerd. In 1706 trekken de geallieerde troepen door Vlaanderen. Op 17 juni wordt Kortrijk veroverd en van daaruit wordt de noordelijke Franse grens belegerd. De belegering van Menen begint op 24 juli 1706. Op 22 augustus capituleert de stad en worden de Franse legers verdreven. De schade was zeer groot. Zo lagen de Sint-Vedastuskerk, het stadhuis en de kloosters van de benedictijnen en de kapucijnen in puin. Ook het belfort wordt deels vernield in 1706, maar wordt vrijwel onmiddellijk gerestaureerd. De heropbouw van de kloostergebouwen van de kapucijnen wordt reeds in 1710 aangevat. Met de vrede van Utrecht in 1713 wordt Menen toegevoegd aan het Oostenrijks grondgebied.
Met de Oostenrijkse successieoorlog (1740-1748) verklaart Frankrijk de oorlog aan Oostenrijk en trekt het de Nederlanden in. Op 30 mei 1744 wordt gestart met een systematisch bombardement van de stad Menen dat op 4 juni eindigt. Het Hollands garnizoen geeft zich over en één dag later doet Lodewijk XV zijn plechtige intrede in de stad. Na het beleg worden de kazematten opgeblazen en de meeste militaire gebouwen afgebroken. Menen wordt weer een open stad.

Met het bombardement van 1744 wordt de Kapucijnenkerk opnieuw in de as gelegd. Een jaar later worden de herstellingswerken aangevat onder impuls van Lodewijk XV.
Door het verdrag van Aken (1748) worden de Zuidelijke Nederlanden opnieuw onder Oostenrijks bewind geplaatst. Er worden plannen gemaakt om de vestingen te herstellen maar Keizer Jozef II gaat in 1782 over tot de verkoop van de militaire terreinen. Tussen 1792 en 1794 verwisselt Menen opnieuw verschillende malen van bezetter. Op 18 juni 1792 wordt het veroverd door Franse troepen. Op 29 juni worden de Fransen opnieuw verdreven door de Oostenrijkse troepen.
In 1793 wordt Menen afwisselend bezet door Fransen, Oostenrijkers, Hollanders, nogmaals Fransen en opnieuw Oostenrijkers. Menen wordt op 28 en 29 april 1794 opnieuw zwaar geteisterd door een Frans bombardement vanuit Halewijn. Op 30 april capituleren de Oostenrijkse troepen en wordt Menen opnieuw Frans bezit. De vestingen worden grotendeels platgebombardeerd. Slechte enkele delen in het noordwesten van de stad en twee bolwerken bij de Leie bleven bewaard. Alle kerkelijke eigendommen worden in 1794 verbeurd verklaard en verkocht. De Sint-Vedastuskerk wordt gesloten en de kerk van de kapucijnen doet dienst als opslagplaats en stal.

Economisch kent Menen een korte bloeiperiode na 1748. Als grensstad heeft het een grote aantrekkingskracht voor bedrijven. De steenweg Kortrijk-Menen wordt aangelegd en de aarden weg Menen-Roeselare-Brugge wordt heraangelegd. Door dit versteend wegennet stijgt de economische activiteit. Nieuwe industrietakken zoals de tabaksindustrie vervangen de tanende brouwactiviteiten. Ook de wol, katoen- en garenindustrie kennen een heropleving. Bovendien kan men als grensstad profiteren van de bloeiende grenssmokkel. Lakens en kousen worden vanuit Frankrijk binnen gesmokkeld in ruil voor vlas, wol en vee. Door deze economische bloeiperiode wordt er, vooral door particulieren, druk gebouwd in de stadskern. Ook de overheid realiseert enkele bouwwerken.

Menen zal Frans grondgebied blijven tot in 1814, het Franse bewind wordt verdreven en de Hollandse periode breekt aan. Na het congres van Wenen in 1815 worden een aantal steden aan de grens met Frankrijk versterkt als voorzorgsmaatregel tegen eventuele nieuwe aanvallen. Door zijn rol als bufferstad tegen Frankrijk wordt Menen opnieuw voorzien van vestingen.
De Hollandse periode wordt gekenmerkt door actieve heropbouw. De Sint-Vedastuskerk wordt heropgebouwd tussen 1807 en 1820. In 1823 wordt gewag gemaakt van het herbouwen van de waag en de hallen. Het zal echter tot 1840 duren voor de werken definitief worden uitgevoerd. In 1828 wordt het belfort verhoogd met een achthoekige trommel en bovenaan afgewerkt met een platform met borstwering.

In 1830 telt Menen zo een 8.000 inwoners, het is een kleine stad met nauwelijks bebouwing in de omgeving van de vestingsmuren. In 1852 worden de vestingen gedeeltelijk ontmanteld. Enkele militaire gronden en gebouwen worden verkocht. Het militair hospitaal wordt eerst omgevormd tot kazerne en nadien tot regimentsschool.
De stad krijgt in 1857 de kloostergebouwen van de kapucijnen in concessie. De Sint-Vedastuskerk wordt te klein en de oprichting van een tweede parochie dringt zich op.
De ontmanteling van de vestingen en de bevolkingsaangroei heeft het bewoningspatroon in de tweede helft van de 19de eeuw ingrijpend gewijzigd. De stad wordt beter aangesloten op het wegennet. Spoorwegverbindingen met de West-Vlaamse gewesten en de Franse stad Tourcoing komen tot stand respectievelijk in 1853 en 1879. Het eerste station van Menen wordt opgetrokken in 1854-1855. In 1846 wordt de steenweg naar Wervik in gebruik genomen, in 1869 deze naar Moeskroen-Dottignies.

In de 19de eeuw beschikt Menen niet over een bloeiende industrie. De stad is als grensstad een ideale uitvalsbasis naar de Franse industriesteden. De stad wordt in oostelijke richting uitgebreid met enkele wijken. De geringe industriële bedrijvigheid in Menen bestaat voornamelijk uit vlas, katoen, kant en tabak.

De bevolking van Menen kent een grote stijging naar het einde van de 19de eeuw toe. De groei is voor een groot deel te verklaren door de industriële ontwikkeling van het Noord-Franse gebied en zijn behoefte aan arbeidskrachten.

De economische heropbloei van voornamelijk vlas- en tabaksnijverheid in Menen kent een einde door het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Vanaf 14 oktober 1914 wordt Menen bezet door de Duitse troepen. Menen heeft enorm te lijden onder het oorlogsgeweld.

De Leie wordt in 1921 gedeeltelijk rechtgetrokken. Er wordt een nieuwe sluis gebouwd waardoor nu ook grote schepen konden aanvoeren. Hierdoor wordt de rivier vertakt in een nieuwe en een oude Leiearm. Deze laatste wordt reeds in 1923 gedempt waardoor het Wautersplein (de huidige Waalvest) ontstaat. In 1971 en in 1987-1988 graaft men een nieuwe bedding voor de Leie om deze toegankelijk te maken voor een grotere tonnenmaat.[12]

De vesting van Menen, uit de 17de en 19de eeuw, zijn beschermd als monument. Een aantal resten liggen ten westen en ten zuiden van het plangebied langsheen de Leie.[13]

Historische kaarten
De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Figuratieve kaart[14]	1644	Het plangebied is gelegen in een zone dat onder invloed lijkt van de Leie. Er is geen bebouwing afgebeeld, vermoedelijk was het te nat voor bewoning.
Ferraris kaarten[15]	1771-1778	Het plangebied ligt binnen de vesten, maar buiten de bebouwde zone van de stadskern. De omgeving bestaat uit drassig gebied waar een paar gebouwen staan.

[12] https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121790
[13] https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/55974
[14] www.cartesius.be
[15] Ferraris 1771-1778.

Bron	Jaartal	Historische situatie
Atlas der buurtwegen[16]	Ca. 1840-1850	Het plangebied lijkt onbebouwd en is gelegen ten zuiden van de Leieoever.
Vandermaelen kaarten[17]	1846-1854	Het station is op de kaart te zien, wat aantoont dat de kaart in 1854 gemaakt is. De vestingen zijn te zien en het plangebied is (grotendeels) onbebouwd.
Poppkaarten	Na 1842	Het plangebied is onbebouwd. Van de twee huizen die tot nu toe waren afgebeeld is de oostelijke woning nabij het plangebied niet meer afgebeeld.
Topografische kaart[18]	1961	Binnen het plangebied is een gebouw afgebeeld, gelegen aan de straatzijde
Luchtfoto[19]	1979-1990	De Leiearm is gedempt. Binnen het plangebied staat een woning en een bijgebouw
Luchtfoto[20]	2013-2015	De huidige situatie toont een woning met tuin, mogelijk gaat het om dezelfde woning als op voorgaande luchtfoto.

Op onderstaande kaart is de zone van het plangebied te zien. Het is afgebeeld als een zone dat sterk onder invloed staat van de rivier. Het is dan ook niet ingenomen door enige (belangrijke) bebouwing.

Afb. 13. Figuratieve kaart van de buitenwijken van Menen, zoals afgepaald rond 1644.[21]

De Ferrariskaarten (Carte de Ferraris) zijn een verzameling van 275 gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Zij kwamen tussen 1771 en 1778 tot stand onder leiding van Joseph de Ferraris, generaal bij de Oostenrijkse artillerie, veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische en grootschalige kartering, zowel in “België” als in heel West-Europa.[22]

Het plangebied ligt aan de zuidelijke Leieoever waar de zone bestaat uit drassige weiden en grachten, waarvan enkele binnen de zone van het plangebied gelegen zijn. Er staan een paar gebouwen afgebeeld die

[16] onbekend 1840-1850.
[17] Vandermaelen 1846-1854.
[18] http://www.geopunt.be/kaart.
[19] http://www.geopunt.be/kaart.
[20] http://www.geopunt.be/kaart.
[21] http://www.cartesius.be
[22] Http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten.

mogelijk – afhankelijk van de correcte georeferentie- binnen de huidige aflijning van het plangebied gelegen zijn. Op de afbeelding komt de ligging overeen met de zone van de huidige straat. Het plangebied ligt binnen de vestingen van de stad, maar buiten de bewoningskern, die zich voornamelijk aan de andere oever van de Leie bevindt.

Afb. 14. Het plangebied op de Ferraris kaart.

Circa 60 jaar later werd de Atlas der Buurtwegen uitgegeven (afb. 14). Dit is een verzameling van boeken met overzichts- en detailplannen, daterend van rond 1840.

Op de onderstaande afbeelding is te zien dat het plangebied onbebouwd is. De aanwezige gebouwen liggen iets noordelijker, net zoals op de kaart van Ferraris. Dit deel van de stad is amper bewoond.

Afb. 15. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.

Een zestal jaar later zijn de Vandermaelenkaarten samengesteld. Dit is een verzameling historische kaarten gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Zijn "*Carte topographique de la Belgique*" is gemaakt tussen 1846 en 1854 op 250 folio's op schaal 1: 20.000.

Op de kaart van Vandermaelen is de zone van de rechter Leieoever nog steeds grotendeels onbebouwd. Er staan een aantal gebouwen afgebeeld aan deze zijde van de oever. Het plangebied zelf is onbebouwd en in gebruik als drassige weide. Het treinstation is te zien ten noordwesten van het plangebied. Deze kaart is bijgevolg gemaakt in 1854.

Afb. 16. Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.

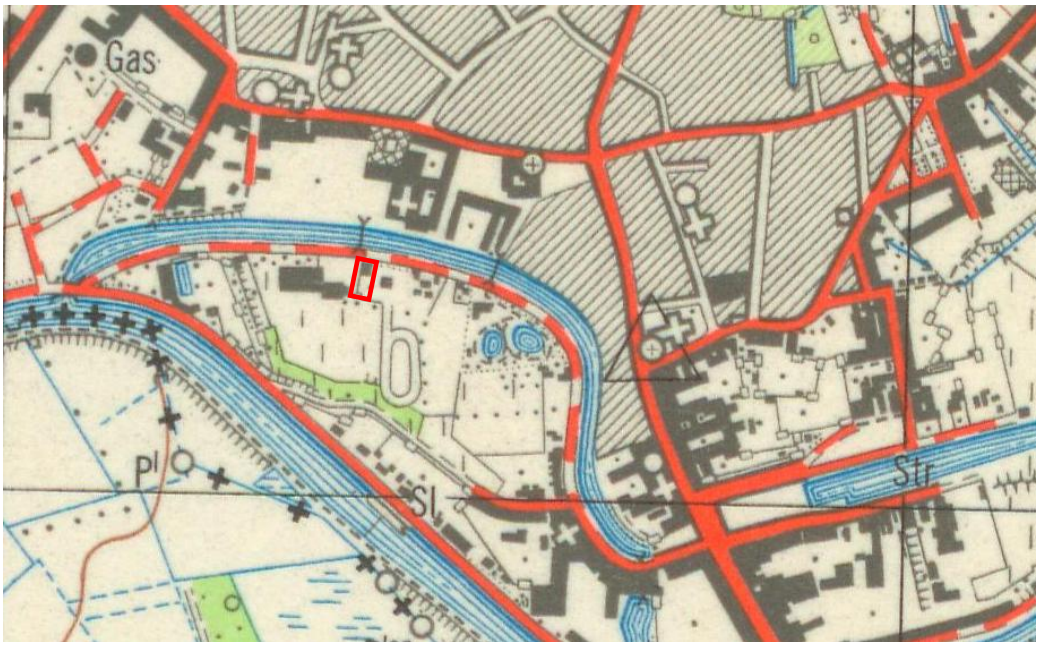
Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Deze kaarten waren een gecommercialiseerde versie van het toenmalig kadaster van België en bevatten vele gegevens over gronden en percelen. Nadat Philippe Vandermaelen al in 1836 toelating had gekregen om de kadastergegevens te gebruiken en in kaart te brengen, kreeg ook Popp deze toelating in 1842. Door het overlijden van Popp werd zijn 'Atlas cadastral parcellaire de la Belgique' niet afgemaakt. Deze kaart brengt het kadaster duidelijk in beeld.

Op de Popp-kaart is te zien dat van de twee gebouwen ten noorden van het plangebied, enkel de westelijk nog afgebeeld is. De reden hiervoor is niet bekend. Dit gebied lijkt sinds het einde van de 19de eeuw weinig of geen ontwikkeling gekend te hebben.

Afb. 17. Het plangebied op de Popp-kaarten.

Op de topografische kaart van 1961 is te zien dat de zone aan de zuidzijde van deze Leiearm intensiever in gebruik is. Er staan verschillende –verspreide gebouwen- en ten oosten van het plangebied is een sportveld te zien. Binnen het plangebied staat een gebouw afgebeeld, of het gaat om hetzelfde gebouw als het huidige is niet gekend.

Afb. 18. Het plangebied (rood rechthoekig kader) op een uitsnede van de topografische kaart van Wervik-Menen uit 1961.

De luchtfoto uit 1971 is erg vaag en moeilijk te interpreteren. Er staat een gebouw aan de straatzijde en er is een tuin aanwezig. Het is onduidelijk of er bijgebouwen in deze tuin staan. Het is evenmin duidelijk of het om hetzelfde gebouw gaat dat op de topografische kaart staat afgebeeld.

Afb. 19. Het plangebied op de luchtfoto van 1971

De luchtfoto uit 1979-1990 geeft een duidelijker beeld weer van de situatie in en om het plangebied dan de foto uit 1971. Het plangebied is net als op de vorige foto aan de straatzijde bebouwd. Wel is er een bijgebouw te zien. De rest van het plangebied lijkt in gebruik als tuin. Ten zuidoosten van het plangebied is een deel van het sportterrein nog zichtbaar dat ook op de topografische kaart van 1961 afgebeeld staat.

Afb. 20. Het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990.

Op onderstaande recente luchtfoto is de bebouwing in het plangebied duidelijk zichtbaar. Aan de straatzijde bestaat het uit één woning met een achterliggende tuin. Het sportveld dat ten zuidoosten van het plangebied gelegen is maakt deel uit van de nabijgelegen school.
De gedempte Leiearm is omgevormd tot een groenzone, gelegen aan de overkant van de Oude Leielaan. De zone aan de zuidelijke arm van de Leiearm is in gebruik als woonzone, met verspreide bebouwing. Tevens staat er een loods en zijn er twee plassen in het oosten te zien, die mogelijk gecreëerd zijn voor het ophogen van een deel van het terrein, wat ook bleek uit de bodemkaart.

Afb. 21. Het plangebied op de luchtfoto van 2013-2015.

1.2.4 Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie

De voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *"Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?*" kan als volgt worden beantwoord:

Op basis van het bureauonderzoek is het plangebied gelegen in een zone waar de ondergrond bestaat uit alluviale sedimenten. Deze zitten tot 5,5 meter onder het maaiveldniveau. Het maaiveld zelf is gelegen op ca. 13,2 m +TAW en is egaal.

De bodem in deze zone is aangeduid als bebouwd gebied. In de omgeving liggen opgehoogde gronden (gerelateerd aan de vestingwerken langsheen de Leie) en aan de zuidzijde van de Leie ook natte kleigronden. Deze zone ten zuiden van de stad ligt op een eiland tussen de Leie in het zuiden en een Leiearm (nu Oude Leielaan) in het noorden en was lange tijd onbebouwd, drassig gebied.

De oudste resten in de omgeving van het plangebied zijn neolithische stenen artefacten die buiten het stadcentrum aangetroffen zijn bij veldprospectie (zgn. puntvondsten). Deze waren gelegen nabij waterlopen, wat aantrekkelijke elementen zijn voor de prehistorische mens. Of deze ook binnen het plangebied kunnen aangetroffen worden kan in theorie niet uitgesloten worden. Echter gaat het bij deze vondsten om verspreide individuele puntvondsten en is de kans klein dat er binnen het plangebied dan ook een site kan aangetroffen worden. Deze verwachting kan ook doorgetrokken worden voor de latere prehistorie, de brons- en ijzertijd.

Voor de Romeinse tijd zijn resten aardewerk uit de Vroeg- en Midden Romeinse tijd gekend uit het stadscentrum. Deze bestaan enkel uit losse vondsten, een archeologische context ontbreekt. Ook ten oosten van de stad zijn resten uit de Romeinse tijd aangetroffen. Wel zijn er buiten het stadscentrum aan de Moorselestraat en de Korte Waagstraat Romeinse nederzettingen gekend. Indien er bewoning was in de Romeinse tijd zal die eerder op de locatie van het centrum gelegen zijn, getuige de resten en de drassige bodem van het plangebied waar bewoning niet aantrekkelijk was.. De kans dat er dergelijke vondsten of sites binnen het plangebied bevinden is dan ook eerder klein. Het zelfde geldt voor de vroege middeleeuwen. Uit deze periode zijn geen resten in de omgeving gekend. Losse vondsten kunnen in theorie binnen het plangebied aangetroffen worden maar de kans daarop is echter klein.

Menen is in de volle middeleeuwen ontstaan en ontwikkeld ten oosten van het plangebied, aan de linkeroever van de Leie. Het zuidelijke deel van de stad, gelegen tussen de beide Leiearmen, waar het plangebied gelegen is, lijkt op basis van de archeologische en cartografische bronnen steeds een marginaal gebied geweest te zijn maar werd vanaf de 18de eeuw wel ontwikkeld. Archeologische vondsten ontbreken tot in de nieuwe tijd en op basis van de cartografische bronnen blijkt dat dit deel grotendeels bestond uit drassig weidegebied met grachten, waarvan één van de grachten vermoedelijk gelegen was binnen het plangebied. Tijdens de 17de en 19de eeuw werden vestingswerken ten westen en ten zuiden van het plangebied aangelegd. Net ten noorden van het plangebied stonden een aantal woningen, deze lagen niet binnen het plangebied. De kans dat er resten uit de middeleeuwen of nieuwe tijd worden aangetroffen is klein. De ontwikkeling van de stad gebeurde ten noorden van de Leie en op de locatie van het plangebied hebben geen vestingswerken gestaan. Daarenboven is de verstoring door huidige bebouwing eveneens van invloed op de kans om dergelijke resten aan te treffen.

De beantwoording van de overige onderzoeksvraag is als volgt:
- *Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?*

Binnen het huidige plangebied staat een woning aan de straatzijde. De rest van de zone is thans een tuin met bomen. Bij de toekomstige plannen wordt het huis afgebroken, net als de bomen die in de tuin staan. Aan de straatzijde zal een appartementsgebouw aangelegd worden met een fundering op 15 meter onder het maaiveld. Ook aan de achterzijde van het terrein zal een garage met vier boxen worden aangelegd op een diepte van 1,1 meter. De tussenliggende ruimte zal ingericht worden als oprit dat op dezelfde hoogte wordt aangelegd.

Op basis van voorgaande gegevens is de kans klein dat er binnen het plangebied ten gevolge van de toekomstige werken archeologische vondsten zullen aangetroffen worden.
Bewoning is wel geattesteerd vanaf de nieuwe tijd. Maar de huidige bebouwing zal de eventuele aanwezige oudere resten verstoord hebben. Daarenboven zou een vervolgonderzoek te weinig kennis opleveren ten opzichte van de lasten en kosten die het met zich meebrengt.

Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom om het plangebied vrij te geven.

1.2.5 Samenvatting

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in 2017 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Oude Leielaan 85 te Menen (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen nieuwbouw van appartementcomplex.

Op basis van het bureauonderzoek werd vastgesteld dat de ondergrond bestaat uit fluviatiele sedimenten. Het gebied ligt in een zone dat als bebouwde zone is aangeduid, binnen de archeologische zone van de stad Menen.
Resten uit de omgeving bestaan voor de oudste perioden (neolithicum) uit puntvondsten op grote afstand van het plangebied. Uit de metaaltijden zijn geen vondsten bekend. Binnen de stadskern zijn resten bekend vanaf de Romeinse periode tot heden. De aanduiding als archeologische zone heeft te maken met de middeleeuwse ontwikkeling en de resten uit de nieuwe tijd. Het plangebied zelf lijkt steeds een drassige,

marginale zone van de stad geweest te zijn die pas erg laat is ontwikkeld. De kans wordt op basis van de verschillende bronnen klein geacht op het aantreffen van archeologische resten. Door de huidige bebouwing zal tevens een groot deel van het plangebied verstoord zijn.

Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert dan ook om het plangebied vrij te geven

Literatuur

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016: Code van Goede Praktijk voor de uitvoering en rapportage over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2,0.

Ervynck, A., S. Debruyne, R. Ribbens, 2015: *Assessment; Een handleiding voor de archeoloog.* Onroerend Erfgoed, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed.

Ferraris, J., 1771-1778: *Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsendom Luik*.

Fricx, E., 1712: *Carte de Pays-Bas*.

Jacobs, P., M. de Ceucelaire, E. Stevens & M. Verschuren, 1993: Philosophy and methodology of the new geological map of the Tertiary formations, Northwest Flanders, Belgium. *Bull Soc belge Géol 102*,

Kadaster, 1850-1864: *Topografische Militaire Kaart, kaartblad 56*. Nationaal Archief,

Onbekend, 1840-1850: *Atlas der buurtwegen*.

Vandermaelen, F. , 1846-1854: Cartes toppographiques de la Belgique.

Geraadpleegde websites

http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten
http://www.geopunt.be/kaart
https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html
https://id.erfgoed.net

Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.
Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.
Afb. 3. Locatiekaart van het plangebied met locaties van de vermoedelijk verstoorde zones.
Afb. 4. Het plangebied met aanduiding van de huidige situatie.
Afb. 5. Het plangebied met aanduiding van de toekomstige situatie
Afb. 6. Snede van de toekomstige situatie.
Afb. 7. Locatiekaart van het plangebied op de Quartairgeologische kaart.
Afb. 8. Het plangebied op de bodemkaart.
Afb. 9. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM).
Afb. 10. Het plangebied op het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen (DTM), inclusief profiel hoogteverloop.
Afb. 11. Het plangebied op de Bodemerosiekaart.
Afb. 12. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.
Afb. 13. Figuratieve kaart van de buitenwijken van Menen, zoals afgepaald rond 1644.
Afb. 14. Het plangebied op de Ferraris kaart.
Afb. 15. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.
Afb. 16. Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.
Afb. 17. Het plangebied op de Popp-kaarten.
Afb. 18. Het plangebied (rood rechthoekig kader) op een uitsnede van de topografische kaart van Wervik-Menen uit 1961.
Afb. 19. Het plangebied op de luchtfoto van 1971
Afb. 20. Het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990.
Afb. 21. Het plangebied op de luchtfoto van 2013-2015.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Bijlage 1 Plannenlijst

Projectcode	2017I198
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	3
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	4
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	5
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Locatie plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	6
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Snede
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	7
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	8

Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Bodemkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	9
Type plan	Hoogtekaart
Onderwerp plan	DTM
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	10
Type plan	Hoogtekaart
Onderwerp plan	DTM
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	11
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Bodemerosiekaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	12
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	13
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Figuratieve kaart 1644
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	14
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferrariskaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	15
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017

Plannummer	16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Kaart van Vandermaelen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Kaart van Popp
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017
Plannummer	18
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart 961
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	12 september 2017

Bijlage 2 Fotolijst

Projectcode	2017I198
Onderwerp	fotolijst
ID	19
Type	Luchtfoto
onderwerp	Luchtfoto 1971
ID	20
Type	Luchtfoto
onderwerp	Luchtfoto 1979-1990
ID	21
Type	Luchtfoto
onderwerp	Luchtfoto 2013-2015